Łukasz Karpecki, Marta Raczyńska-Kruk

Głuchoniemieckość jako źródło współczesnych tożsamości lokalnych. Studium etnograficzne

Assorodobraj N., *„Żywa historia". Świadomość historyczna: symptomy i propozycje badawcze*, „Studia Socjologiczne", t. 2, 1963, s. 5–45.

Benedyktowicz Z., *Portrety obcego. Od stereotypu do symbolu*, Kraków 2000.

Borcz H., *Parafia Markowa w okresie staropolskim*, w: *Markowa – sześć wieków tradycji. Z dziejów społeczeństwa i kultury*, red. W. Blajer, J. Tejchma, Markowa 2005, s. 72–189.

Brocki M., *Antropologia i historia wobec mityzacji przeszłości*, „Rocznik Antropologii Historii", R. 2, 2012, nr 1(2), s. 57–68.

Brudzisz M., *Z Sitnicy przez Nemsyno, Rosumberk, Rozembark do Rożnowic*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne", t. 109, 2011, s. 19–38.

Duszeńko-Król E., *Kolekcja fotograficzna Institut für Deutsche Ostarbeit Krakau 1940–1945. Zdjęcia z Polski*, Kraków 2014.

Ebertowski K., *Bazy genealogiczne jako pomoc w poszukiwaniu przodków*, „Folia Bibliologica", t. 60, 2018, s. 187–207.

Ebertowski K., *Praktyczne aspekty gromadzenia, opracowania i udostępniania informacji specjalistycznej. Casus informacji genealogicznej*, „Toruńskie Studia Bibliologiczne", 2017, nr 1 (18), s. 149–174.

Gajewski B., *Kombornia (zarys dziejów wsi)*, Krosno 1995.

Geograficzno-polityczny atlas Polski. Polska w świecie współczesnym, red. M.W. Solarz, Warszawa 2022.

Guba E.G., Lincoln Y.S., *Kontrowersje wokół paradygmatów, sprzeczności i wyłaniające się zbieżności*, w: *Metody badań jakościowych*, red. N.K. Denzin, Y.S. Lincoln, przeł. K. Podemski et al., t. 1, Warszawa 2009, s. 281–313.

Halbwachs M., *Społeczne ramy pamięci*, przeł. M. Król, Warszawa 1969.

Hastrup K., *Droga do antropologii. Między doświadczeniem a teorią*, przeł. E. Klekot, Kraków 2008.

Hebda J., *Jest taka wieś. Zarys dziejów Zalasowej*, Tarnów–Zalasowa–

Ryglice–Tuchów 2002.

Hildebrandt G., *Markowa, ein Dorf der mittelalterlichen deutschen Ostsiedlung*, „Zeitschrift der Gesellschaft für Erdkunde zu Berlin", t. 6, 1943.

Hildebrandt G., *Siedlungsgeographische Untersuchungen im Gebiet der deutschmittelalterlichen Waldhufendörfer um Landshut. Markowa, Gać, und Białoboki*, Krakau 1942.

Hobsbawm E., *Wprowadzenie. Wynajdywanie tradycji*, w: *Tradycja wynaleziona*, red. E. Hobsbawm, T. Ranger, przeł. M. Godyń, F. Godyń, Kraków 2008, s. 9–22.

Inglot T., *Kronika rodziny Inglotów*, mps.

Jaślar Z., *Haczów. Niezwykła osada szwedzko-niemiecka. Monografja*, Jasło 1936.

Juruś C., *Rożnowicko-racławickie legendy i fakty*, Racławice 2009.

Kołpak P., Raczyńska-Kruk M., Solarz M.W., *Na chłopski rozum. Wiejskie akta sądowe nowożytnych Ołpin i ich konteksty społeczne*, Warszawa 2024.

Korzeniewski B., *Demokratyzacja pamięci wobec przewartościowań w pamięci Polaków po 1989 r.*, „Pamięć i Sprawiedliwość", 2013, nr 12/2 (22), s. 55–75.

Kwaśniewski K., *Etnonim*, w: *Słownik etnologiczny. Terminy ogólne*, red. Z. Staszczak, Warszawa–Poznań 1987.

Leosz C., *Żurowa. Wieś – parafia – Ochotnicza Straż Pożarna*, Żurowa 2008.

Lowenthal D., *Possessed by the Past. The Heritage Crusade and the Spoils of History*, New York 2016.

Markowa – sześć wieków tradycji. Z dziejów społeczeństwa i kultury. Materiały z Międzynarodowej Konferencji zorganizowanej z okazji XX-lecia Towarzystwa Przyjaciół Markowej w dniach 22–23 maja 1999 roku, red. W. Blajer, J. Tejchma, Markowa 2005.

Michna W., *Geografja dla szkół ludowych*, Kraków 1879.

Nazwy miejscowe Polski. Historia, pochodzenie, zmiany, t. 1: *A–B*, red. K. Rymut, Kraków 1996; t. 4: *J–Kn*, red. K. Rymut, Kraków 2005; t. 5: *Ko–Ky*, red. K. Rymut, Kraków 2003; t. 6: *L–Ma*, red. K. Rymut, Kraków 2005; t. 8: *O–Pn*, red. K. Rymut, B. Czopek-Kopciuch, Kraków 2009; t. 11: *Rę–Rs*, red.

K. Rymut, B. Czopek-Kopciuch, U. Bijak, Kraków 2015.

Niedojadło A., Kubacki G., *Dzieje Gminy Skrzyszów i okolic w zarysie*, Skrzyszów 2009. Nora P., *For a Second-Degree History*, „Le Débat", 2002, nr 122(5), s. 24–31.

Pigoń S., *Z Komborni w świat. Wspomnienia młodości*, Kraków 1947. Plebanek K., *Szynwałd. 650-lecie dziejów wsi i parafii*, Szynwałd 1994.

Półćwiartek J., *Wieś Markowa w okresie systemu pańszczyźnianego*, w: *Z dziejów wsi Markowa*, red. J. Półćwiartek, Rzeszów 1993, s. 13–54.

Pykosz A.T., *Zmierzch obrzędów wiosennych*, „Kurier Literacki", R. 15, 1938.

Raczyńska-Kruk M., *Głuchoniemcy w polskim dyskursie naukowym i publicznym od XVIII wieku do okresu PRL*, „Historyka. Studia Metodologiczne", t. 53, 2023, s. 437–459.

Robotycki C., *Historia – folklor – tradycja a kwestia małej ojczyzny*, „Krakowskie Studia Małopolskie", 1998, nr 2, s. 15–22.

Rospond S., *Olbino-Łobino, prastara dzielnica Wrocławia*, „Onomastica", 1956, nr 2(1), s. 171–179.

Rozenbajgier E., *Haczów od A do Z. Mała encyklopedia wsi*, Mielec 2003.

Rymar S., *Haczów, wieś ongiś królewska, 1350–1960*, Kraków 1962.

Rzetelska-Feleszko E., *Nazwy miejscowe*, w: *Polskie nazwy własne. Encyklopedia*, red. E. Rzetelska-Feleszko, Warszawa–Kraków 1998.

Schematismus universi venerabilis cleri Saecularis et Regularis Dioeceseos Ritus Latini Premisliensis pro Anno Domini 1868, Jasło 1867.

Schneider A., *Encyklopedya do krajoznawstwa Galicyi pod względem historycznym, statystycznym, topograficznym*…, Lwów 1871.

Siuda M., *Społeczności wirtualne. O wspólnotowości w społeczeństwie sieciowym*, w: *Oblicza Internetu. Internet w przestrzeni komunikacyjnej XXI wieku*, red. M. Sokołowski, Elbląg 2006, s. 179–186.

Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, t. 3, Warszawa 1882.

Słownik staropolskich nazw osobowych, t. 1: *A–D*, red. W. Taszycki, Kraków 1965.

Solarz M.W., Raczyńska-Kruk M., *Głuchoniemcy, Taubdeutsche,*

Walddeutsche – przyczynek do biografii pojęcia, „Prace i Studia Geograficzne", t. 68, 2023, z. 2, s. 113–127.

Solarzowa Z., *Mój pamiętnik*, Warszawa 1973.

Steedman C., *The Space of Memory. In an Archive*, „History of the Human Sciences", t. 11, 1998, z. 4, s. 65–83.

Stomma L., *Antropologia kultury wsi polskiej XIX wieku*, Warszawa 1986.

Stupnicki H., *Galicya pod względem topograficzno-geograficzno-historycznym*, Lwów 1869.

Sulima R., *Głosy tradycji*, Warszawa 2001.

Szacka B., *Czas przeszły, pamięć, mit*, Warszawa 2006.

Szpytma E., *Tak mówiła dawna Markowa*, Kraków 2008.

Szymański W., *Vernacularism, Lesser Poland's Heimat, and Auxiliary Sciences in the Study of Architecture for the Third Reich*, „Kunsttexte", 2019, nr 3, s. 1–14.

Taylor D.R. Jr., Crandall R.J., *Historians and Genealogists. An Emerging Community of Interest*, w: *Generations*

and Change, red. R. Taylor, Jr., R.J. Crandall, Macon, GA, 1986, s. 3–27.
Turowski J., *Socjologia. Małe struktury społeczne*, Lublin 1993.

Wellman B., Carrington P.J., Hall A., *Networks as Personal Communities*, w: *Social Structure. A Network Approach*, red. B. Wellman, S.D. Berkowitz, Cambridge 1998, s. 19–61.

Witkoś J., Tereszkiewicz F., *Kombornia – Jasło – Krosno. Pigoniowska strefa pamięci*, „Studia Pigoniana", t. 2, 2019, s. 249–265.

Wodzińska I., *Działalność społeczno-kulturalna ks. Antoniego Tyczyńskiego w Albigowej (1886–1912)*, „Rocznik Podkarpacki", 2012, nr 1, s. 93–104.

Wyka K., *Stanisław Pigoń*, w: *Odeszli*, Warszawa 1983, s. 140–141.

Wysoczański W., *Endoi egzoetnonimy na polsko-słowiańskich pograniczach językowo-kulturowych*, „Acta Universitatis Wratislaviensis" no. 2191, Slavica Wratislaviensia CVII, 2000, s. 231–238.

Z dziejów wsi Markowa, red. J. Półćwiartek, Rzeszów 1993.

Ziółkowski M., *Pamięć i zapominanie. Trupy w szafie polskiej zbiorowej pamięci*, „Kultura i Społeczeństwo", t. 45, 2001, s. 3–4, s. 3–22.

Zowczak M., *Interpretacje przeszłości w legendach. Przyczynek do historii lokalnej w świadomości mieszkańców wsi*, „Etnografia Polska", t. 26, 1982, z. 2, s. 181–201.

Źródła internetowe

Blog „Genealogiczne śledztwo", https://genealogicznesledztwo.blogspot.com [dostęp: 3.07.2024].

Cieślikowa A., *Poradnia językowa – Niemiec*, 2002, https://sjp.pwn.pl/poradnia/haslo/Niemiec;1707. html [dostęp: 3.07.2024].

Grupa „Genealogia Haczów", https://www.facebook.com/profile.php?id=100041518913980 [dostęp: 3.07.2024].

Grupa „Genealogia Haczów – odkrywanie i wspomnienia", https://www.facebook.com/groups/ 569001227192080 [dostęp: 3.07.2024].

Grupa „Genealogia haczowian HISTORYCZNY HACZÓW", https://www.facebook.com/groups/ 501708203763357 [dostęp: 3.07.2024].

Grupa „Historyczny Haczów", https://www.facebook.com/haczowhistoryczny/ [dostęp: 3.07.2024].

Historyczny Haczów. Opowieść o niezwykłych ludziach, miejscach i wydarzeniach, http://www.historycznyha- czow.pl/about/ [dostęp: 3.07.2024].

Parafia Matki Bożej Pocieszenia w Komborni, *O Komborni – historia wsi*, http://www.parafiakombornia. pl/o-parafii/o-komborni-historia-wsi/ [dostęp: 3.07.2024].

Stowarzyszenie „Dla Albigowej", https://www.facebook.com/albigowa.org [dostęp: 3.07.2024]. Wikipedia, hasło „Albigowa", https://pl.wikipedia.org/wiki/Albigowa [dostęp: 3.07.2024].

Wikipedia, hasło „Głuchoniemcy", https://pl.wikipedia.org/wiki/G%C5%82uchoniemcy [dostęp: 3.07.2024].

Wikipedia, hasło „Haczów", https://pl.wikipedia.org/wiki/Hacz%C3%B3w [dostęp: 3.07.2024]. Wikipedia, hasło „Kombornia", https://pl.wikipedia.org/wiki/Kombornia [dostęp: 2.07.2024].

Wikipedia, hasło „Markowa", https://pl.wikipedia.org/wiki/Markowa_(wojew%C3%B3dztwo_podkar-

packie) [dostęp: 3.07.2024].

Wikipedia, hasło „Rożnowice”, https://pl.wikipedia.org/wiki/Ro%C5%BCnowice_(wojew%C3%B3dztwo_ma%C5%82opolskie) [dostęp: 3.07.2024].

Mariusz Kowalski, Magdalena Skorupska, Małgorzata Wojtaszczyk **Geografia wyborcza skupisk głuchoniemieckich**

Banaszkiewicz A., *Identyfikacje światopoglądowe i identyfikacje partyjne jako czynniki oddziaływujące na zachowania wyborcze*, w: *Polska scena polityczna a wybory*, red. S. Gebethner, Warszawa 1993, s. 99–110.

Bartkowski J., *Tradycja i polityka. Wpływ tradycji kulturowych polskich regionów na współczesne zachowania społeczne i polityczne*, Warszawa 2003.

Bartkowski J., *Tradycja zaborów a współczesne zachowania społeczne w Polsce*, w: *Oblicza lokalności. Tradycja i współczesność*, red. J. Kurczewska, Warszawa 2004, s. 267–302.

Cześnik M., *Partycypacja wyborcza w Polsce. Perspektywa porównawcza*, Warszawa 2007.

Dąbkowski P., *Podział administracyjny województwa ruskiego i bełskiego w XV wieku*, Lwów 1939.

Dutka C., *Gmina Rzepiennik Strzyżewski zaprasza*, Rzepiennik Strzyżewski 1999.

Firlej P., *Jej wysokość Brzanka. Przewodnik turystyczny*, Tuchów 2014.

Hap W., *Ziemia jasielska naszą małą ojczyzną*, Jasło 1998.

Jabłonowski A., *Atlas historyczny Rzeczypospolitej Polskiej wydany z zasiłkiem Akademii Umiejętności w Krakowie*, t. 1: *Epoka przełomu z wieku XVI-ego na XVII-sty. Dział II-gi. Ziemie Ruskie Rzeczypospolitej*, Warszawa–Wiedeń 1899–1904.

Karp A., *Biecz perła Podkarpacia*, Rzeszów 1995.

Kowalski M., *Czy Wielkopolska była prawicowa? Przestrzenne zróżnicowanie zachowań wyborczych w Polsce w latach dwudziestych XX*

wieku, „Prace i Studia Geograficzne", t. 54, 2014, s. 89–105.

Kowalski M., *Geografia wyborcza Polski. Przestrzenne zróżnicowanie zachowań wyborczych Polaków w latach 1989–1998*, Warszawa 2000 (Geopolitical Studies, t. 7).

Kowalski M., *Księstwa Rzeczpospolitej. Państwo magnackie jako region polityczny*, Warszawa 2013.

Kowalski M., *Polaryzacja zachowań wyborczych w Polsce jako rezultat cywilizacyjnego rozdarcia kraju*, w: *Przestrzeń wyborcza Polski*, red. M. Kowalski, Warszawa 2003, s. 11–48.

Kowalski M., *Województwo małopolskie na mapie wyborczej Polski*, w: *Geograficzne uwarunkowania rozwoju Małopolski*, red. Z. Górka, A. Jelonek, Kraków 2002, s. 361–366.

Krasnowolski B., *Między wschodem a zachodem. Studia nad historią i sztuką pogranicza polsko-łemkowskiego*, Toruń 2010.

Krzemiński P., *Zachowania wyborcze w wyborach parlamentarnych i prezydenckich w Polsce w latach 2005–2007. Wzory przestrzennych zróżnicowań*, „Przegląd Geograficzny", t. 81, 2009, z. 2, s. 259–281.

Lück K., *Deutsche Aufbaukräfte in der Entwicklung Polens. Forschungen zur deutsch-polnischen Nachbarschaft im ostmitteleuropäischen Raum*, Plauen 1934.

Maj P., *Specyfika podkarpackiego okręgu nr 9 w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2014 roku*, „Polityka i Społeczeństwo", 2015, nr 1(13), s. 58–70.

Maj P., *Województwa podkarpackie i zachodniopomorskie. Bastiony Prawa i Sprawiedliwości i Platformy Obywatelskiej (2005–2010)*, w: *Region i regionalizm w socjologii i politologii*, red. A. Pawłowska, Z. Rykała, Rzeszów 2012, s. 196–211.

Markowski R., Cześnik M., Kotnarowski M., *Demokracja, gospodarka, polityka. Perspektywa polskiego wyborcy*, Warszawa 2015.

Marmola M., Wojtasik W., *Gospodarka głupcze? Dlaczego kwestie ekonomiczne mają marginalne znaczenie w polskiej polityce*, w: *Partie polityczne. Struktury, programy, kampanie*, red. Ł. Tomczak, Wrocław 2014.

Monografia powiatu krośnieńskiego, Przemyśl 1938.

Motyka S., *Wczoraj i dziś powiatu gorlickiego*, w: *Nad rzeką Ropą. Z dziejów*

Biecza, Gorlic i okolicy, red. J. Barut, S. Motyka, T. Ślawski, Kraków 1962, s. 191–277.

Nowak E., *Podziały strukturalne i aksjologiczne polskiego elektoratu. Wybory parlamentarne w 2007 r.*, „Athenaeum. Polskie Studia Politologiczne", t. 19, 2008, s. 95–110.

Oblicze polityczne regionów Polski, red. M. Dajnowicz, Białystok 2007.

Pasterski B., *Przemysł naftowy w Polsce południowo-wschodniej w latach 1944–1989*, Uniwersytet Rzeszowski, Rzeszów 2022, mps pracy doktorskiej.

Pokrzywnicka M., *Granice reliktowe we współczesnej Polsce na przykładzie granic Królestwa Polskiego. Analiza w oparciu o wybory do Sejmu RP w 2005 i 2007 r.*, w: *Polska geografia polityczna wobec problemów i wyzwań współczesnej Polski i świata*, red. M.W. Solarz, Toruń 2012.

Raciborski J., *Determinanty procesu krystalizacji preferencji wyborczych*, w: *Polska scena polityczna a wybory*, red. S. Gebethner, Warszawa 1993, s. 111–154.

Raciborski J., *Polskie wybory. Zachowania wyborcze społeczeństwa polskiego w latach 1989–1995*, Warszawa 1997.

Reinfuss R., *Łemkowie jako grupa etnograficzna*, Sanok 1998.

Reykowski J., *Spór między lewicą a prawicą. Oś konfliktu społeczno-ekonomicznego*, w: *Naród, władza, społeczeństwo*, red. A. Jasińska-Kania, J. Raciborski, Warszawa 1996, s. 237–250.

Rychlikowa I., *Szkice o gospodarce panów na Łańcucie*, Łańcut 1971.

Rymut K., *Słownik nazwisk używanych w Polsce na początku XXI wieku*, Kraków 2003 (płyta CD).

Sarna W., *Opis powiatu krośnieńskiego pod względem geograficzno-historycznym*, Przemyśl 1898.

Schwarz E., *Sudetendeutsche Sprachräume*, München 1935.

Skorupska M., *Widać zabory? Geografia frekwencji i nieważnych głosów w Polsce w wyborach ogólnokrajowych w latach 2004–2019*, Warszawa 2025.

Skwierczyński G., *Wpływ tradycji zaborowej na zachowania wyborcze mieszkańców Galicji w wyborach 2005 roku*, w*: Studia nad wyborami. Polska 2005–2006*, red. J. Raciborski, Warszawa 2008, s. 141–164.

Solarz M.W., Raczyńska-Kruk M., *Głuchoniemcy, Taubdeutsche,*

Walddeutsche – przyczynek do biografii pojęcia,

„Prace i Studia Geograficzne", t. 68, 2023, z. 2, s. 113–127.

Szczepański D., *Subcarpathian Voivodeship on the Electoral Map of Poland (1989–2014)*, „Political Preferences", 2015, nr 11, s. 173–186.

Trzepacz P., Warych-Juras A., *Przestrzenne zróżnicowanie zachowań wyborczych mieszkańców województwa małopolskiego w 2007 r.*, w: *Człowiek i rolnictwo*, red. Z. Górka, Z. Zborowski, Kraków 2009, s. 191–200.

Turska-Kawa A., *Determinanty chwiejności wyborczej*, Katowice 2015.

Turska-Kawa A., *Osobowościowe uwarunkowania zachowań wyborczych. Studium województwa śląskiego*, Toruń 2013.

Turska-Kawa A., *Psychologiczne uwarunkowania zachowań wyborczych*, w: *Preferencje polityczne 2009. Postawy, identyfikacje, zachowania*, red. A. Turska-Kawa, W. Wojtasik, Katowice 2010, s. 101–121.

Wojtaszczyk M., *Zachowania wyborcze wybranych mniejszości narodowych i etnicznych oraz grup regionalnych w Polsce w latach 2000–2011*, WGSR UW, Warszawa 2017, mps pracy doktorskiej.

Zachowania polityczne, red. R.J. Dalton, H.-D. Klingemann, przeł. A. Brzóska et al., t. 1–2, Warszawa 2010.

Zarycki T., *Nowa przestrzeń społeczno-polityczna Polski*, Warszawa 1997 (Studia Regionalne i Lokalne, nr 23(56)).

Zarycki T., *Polityczne profile regionów*, w: *Oblicza polskich regionów*, red. B. Jałowiecki, Warszawa 1996 (Studia Regionalne i Lokalne, nr 17(50)), s. 130–173.

Zarycki T., *Region jako kontekst zachowań politycznych*, Warszawa 2002.

Źródła internetowe

Kowalski M., *Efekty średniowiecznej kolonizacji niemieckiej na Pogórzu Karpackim (Głuchoniemcy) w świetle dzisiejszej antroponimii i toponimii*, referat na konferencji „Śladami przeszłości… Genealogia genetyczna i tradycyjna w badaniach archeologicznych, historycznych i społeczno-kulturowych", 2023,

https://www.researchgate.net/publication/370265923_Efekty_sredniowiecznej_kolonizacji_niemieckiej_na_Pogorzu_Karpackim_Gluchoniemcy_w_swietle_dzisiejszej_antroponimii_i_toponimii [dostęp: 13.06.2024].

Kowalski M., *Nazwiska Głuchoniemców z okolic Łańcuta*, referat na konferencji „Seminarium II. Projekt badawczy «Głuchoniemcy (Walddeutsche): przeszłość i teraźniejszość zapomnianych społeczności lokalnych na Pogórzu Karpackim», 2021, https://www.researchgate.net/publication/356267347_Nazwiska_Gluchoniemcow_z_okolic_Lancuta [dostęp: 13.06.2024].

Reinfuss R., *Etnograficzny podział woj. rzeszowskiego: stan z pocz. XX wieku*, b.d., https://www.pbc.rzeszow. pl/dlibra/publication/636 [dostęp: 13.06.2024].

Ruszaj K., *Gorlicki przemysł naftowy. Od powstania do współczesności*, https://www.muzeum.gorlice.pl/ teksty/gorlicki-przemysl-naftowy.pdf [dostęp: 13.06.2024].

Wirtualne Muzeum Gazownictwa, *Tytus Trzecieski*, https://wmgaz.pl/biogramy/tytus-trzecieski [dostęp: 13.06.2024].

Halina Karaś, Renata Kucharzyk **Germanizmy w gwarach polskich na obszarze osadnictwa głuchoniemieckiego**

Adamiak A., *Uwagi o germanizmach w gwarze kociewskiej*, „Linguistica Bidgostiana", t. 1, 2004, s. 9–16.

Basara J., *Dynamika procesu zapożyczeń niemieckich w zakresie nazw kilkunastu desygnatów z dziedziny rolnictwa*, „Zeszyty Naukowe UG. Prace Językoznawcze", t. 17/18, 1994, s. 41–45.

Bobrowski I., Górski R.L., *Staropolska konstrukcja* accusativus cum infinitivo. *Interpretacja formalna*, w: *Poznańskie Spotkania Językoznawcze*, t. 7, red. Z. Krążyńska, Z. Zagórski, Poznań 2001, s. 43–51.

Breza E., *Germanizmy leksykalne w „Inwentarzu dóbr biskupstwa chełmińskiego z 1614 roku"*, w: *Polszczyzna regionalna Pomorza*, t. 7, red. K. Handke, Warszawa 1996, s. 53–77.

Broda M., *Zapożyczenia niemieckie w gwarze Puńcowa koło Cieszyna*, „Zeszyty Naukowe UJ. Prace Językoznawcze", 1978, z. 59, s. 99–105.

Brückner A., *Początki i rozwój języka polskiego*, Warszawa 1974.

Buława M., *Jamuż, warmuz, farmuga – o kilku pokrewnych etymologicznie germanizmach w gwarowym słownictwie kulinarnym*, „Prace Filologiczne", t. 77, 2022, s. 25–42.

Buttler D., *Germanizmy składniowe*, „Poradnik Językowy", 1987, z. 7, s. 562–565.

Cienkowski W., *Ogólne założenia metodologiczne badania zapożyczeń leksykalnych*, „Poradnik Językowy", 1964, z. 10, s. 417–429.

Cyran W., *Procesy językowe w przejmowaniu wyrazów obcych przez gwary (na materiale polskim)*, „Rozprawy Komisji Językowej Łódzkiego Towarzystwa Naukowego", t. 21, 1975, s. 5–41.

Czarnecki T., *Die deutschen Lehnwörter im Polnischen Untersuchungen zur Chronologie und Geographie der Entlehnungen*, Warszawa 2014.

Czarnecki T., *Pośrednictwo czeskie w staropolskich pożyczkach z niemieckiego*, „Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej", t. 9, 1970, s. 37–44.

Deszkiewicz J.N., *Gramatyka języka polskiego*, Rzeszów 1846.

Fryś-Pietraszkowa E., *Ośrodek garncarski w Łążku Ordynackim i jego wyroby na tle ceramiki malowanej w Polsce*, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk 1973.

Gajek J., *Zarys etnograficzny zachodniej części Podola*, Lublin 1947.

Gliszczyńska A., *Germanizmy leksykalne w „Atlasie języka i kultury ludowej Wielkopolski"*, w: *Konteksty dialektologii*, red. J. Sierociuk, Poznań 2007 (Gwary Dziś, t. 4), s. 275–286.

Greń Z., *Zakres wpływów niemieckich w leksyce gwar Śląska Cieszyńskiego*, w: *Slavica leguntur. Aktualne problemy badawcze slawistyki*, Warszawa 2006, s. 57–70.

Harasimowicz I., *O niektórych elementach niemieckich w dialekcie ostródzkim*, „Język Polski", 1954, nr 4, s. 276–285.

Hentschel G., Tambor J., Fekete I., *Das Schlesische und seine Sprecher. Etablierung in der Gesellschaft, Attitüden, Vitalität der Germanismen / Śląski lekt i jego użytkownicy. Rozpowszechnienie, postawy społeczne wobec śląszczyzny, żywotność germanizmów w lekcie śląskim*, Berlin 2022.

Judycka I., *Typy zapożyczeń niemieckich w gwarach Warmii i Mazur*, „Poradnik Językowy", 1954, z. 8, s. 1–12.

Kaestner W., *Die deutschen Lehnwörter im Polnischen. 1. Teil: Einleitung und Lautlehre*, Leipzig 1939.

Karaś H., *Gwara Bugaja na Pogórzu (gm. Biecz, pow. Gorlice)*, Warszawa 2020.

Karaś H., *Jeszcze o potrzebie dokumentowania leksyki gwarowej (na przykładzie wybranych wyrazów południowomałopolskich z okolic Biecza)*, „Gwary Dziś", t. 11, 2019, s. 19–27.

Karaś H., *Rzeczownik* hasen *i formacje pochodne w gwarze Bugaja na Pogórzu na tle innych gwar*, „Gwary Dziś", t. 14, 2021, s. 153–163.

Karaś H., *Rzeczownik* herzt *i jego derywaty w gwarach okolic Biecza na Pogórzu*, w: *Gwara i kultura w słowie zapisane. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Józefowi Kąsiowi*, red. A. Kwaśnicka-Janowicz et al., Kraków 2025 (Biblioteka „LingVariów", t. 38), s. 257–272.

Karaś H., *Słowniki gwarowe z obszaru osadnictwa głuchoniemieckiego jako źródło do badań germanizmów leksykalnych*, „Gwary Dziś", t. 16, 2023, s. 83–97.

Karaś M., *Z historii badań nad słownictwem gwarowym*, „Język Polski", t. 41, 1961, s. 161–180.

Karłowicz J., *Słownik wyrazów obcego a mniej jasnego pochodzenia używanych w języku polskim*, Kraków 1894–1905.

Karszniewicz-Mazur A., *Zapożyczenia leksykalne ze źródła niemieckiego we współczesnej polszczyźnie*, Wrocław 1988.

Kleszcz K., *Zapożyczenia niemieckie w gwarach śląskich*, „Z Polskich Studiów Slawistycznych. Seria X: Językoznawstwo", 2002, s. 89–99.

Klimajówna Z., *Składnia gwar kilku wsi w pow. Dąbrowa Tarnowska woj. krakowskie*, „Roczniki Humanistyczne", t. 12, 1964, z. 4, s. 27–60.

Kobus J., Gliszczyńska A., *Funkcjonowanie germanizmów w języku mieszkańców wsi centralnej Wielkopolski (na przykładzie Baranówka i Sowinek, powiat Poznań)*, „Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Językoznawcza", t. 13, 2006, s. 71–82.

Kołatka K., *Germanizmy leksykalne w gwarach Krajny. Mechanizmy asymilacji*, „Linguistica Bidgostiana. Series Nova", t. 2, 2016, s. 63–89.

Korbut S., *Wyrazy niemieckie w języku polskim pod względem językowym i cywilizacyjnym*, „Prace Filologiczne", t. 4, 1893, s. 343–360.

Kostecka-Sadowa A., *Zapożyczenia niemieckie w gwarze spiskiej (na podstawie materiału zgromadzonego w „Korpusie Spiskim")*, „Gwary Dziś", t. 11, 2019, s. 175–182.

Krajewska M., *Zapożyczenia niemieckie w tekstach XVI wieku. Rzeczowniki złożone z drugim członem – tuch*, „Poradnik Językowy", 1988, z. 4, s. 200–205.

Kucharzyk R., *Kilka uwag o germanizmach składniowych w gwarach Małopolski południowo-wschodniej*, „Gwary Dziś", t. 17, 2024, s. 91–104.

Kucharzyk R., *Rzepiyńsko godka*, Rzepiennik Suchy 2020.

Kucharzyk R., *System fonetyczny i leksykalny wsi Rzepiennik Strzyżewski w ujęciu socjolingwistycznym*, Kraków 2003.

Kucharzyk R., *Uwagi o germanizmach w gwarach polskich i problemach ich badań*, „Prace Językoznawcze", t. 24, 2022, z. 4, s. 115–126.

Kucharzyk R., *Z zagadnień etymologii gwarowej* – luskopy, „Gwary Dziś", t. 15, 2022, s. 127–136. Kułacz S., *Germanizmy w gwarze polskich żołnierzy armii austro-węgierskiej*, Rzeszów 2018.

Kurdyła T., *Funkcje formantów rzeczownikowych w polszczyźnie ludowej (na przykładzie trzech wsi podkarpackich)*, Kraków 2011.

Kurek H., *Metodologia socjolingwistycznego badania fonetyki języka mówionego środowisk wiejskich (na przykładzie kilku wsi Beskidu Niskiego)*, Kraków 1990.

Kurek H., *Przemiany językowe wsi regionu krośnieńskiego*, Kraków 1995.
Kurek H., *Przemiany leksyki gwarowej na Podkarpaciu*, Kraków 2003.

Kurzowa Z., *Polszczyzna Lwowa i kresów południowo-wschodnich do 1939 roku*, wyd. 2 rozszerz., Warszawa– Kraków 1985.

Lewaszkiewicz T., *Wpływ języka niemieckiego na system gramatyczny języka ogólnopolskiego (na tle wpływów innojęzycznych)*, w: *Einflüsse des Deutschen auf die grammatische Struktur slawischer Sprachen*, red. S. Wölke, H. Bartels, Bautzen 2015, s. 90–121.

Maciejewski J., *O zapożyczeniach niemieckich w gwarze chełmińskiej. Asymilacja wyrazów*, „Zeszyty Naukowe UMK w Toruniu. Nauki Humanistyczno-Społeczne. Filologia Polska VI", z. 17, 1966, s. 85–99.

Malicki L., *Garncarstwo w Rabce-Poddziale*, „Prace i Materiały Etnograficzne", t. 7, 1948–1949, s. 332–334.

Menzel T., Hentschel G., *Wörterbuch der deutschen Lehnwörter im Teschener Dialekt des Polnischen*, Oldenburg 2003 (Studia Slavica Oldenburgensia, t. 10).

Mędelska J., *Wileński „Słownik błędów językowych" Juliana Szweda*, „Poradnik Językowy", 2005, z. 10, s. 43–55.

Moszyński L., *Geografia niektórych zapożyczeń niemieckich w staropolszczyźnie*, Poznań 1954 (Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Wydział Filologiczno-Filozoficzny. Prace Komisji Filologicznej, t. 15, z. 3).

Nitsch K., *Wybór polskich tekstów gwarowych*, wyd. 2, Warszawa 1960.

Nowina Ujejski A., *Liber memorabilium parafii w Krościenku Wyżnym*, oprac. P. Rachwał, Krosno 2010.

Nowowiejski B., *Germanizmy leksykalne w gwarach Polski północno-wschodniej w drugiej połowie XIX wieku*, „Prace Filologiczne", t. 69, 2016, s. 299–316.

Nowowiejski B., *Wpływy języka niemieckiego na polszczyznę w zakresie słownictwa*, „Poradnik Językowy", 2007, z. 5, s. 14–24.

Nowowiejski B., *Zapożyczenia leksykalne z języka niemieckiego w polszczyźnie XIX wieku (na materiale czasopism)*, Białystok 1996.

Obara J., *Funkcje i sposoby adaptacji germanizmów*, „Rozprawy Komisji Językowej WTN", t. 33, 2006, s. 249–255.

Obara J., *Germanizmy w gwarach śląskich. Adaptacja morfologiczna czasowników*, w: *Śląskie pogranicza kultur*, t. 2, red. M. Ursel, O. Taranek-Wolańska, Wrocław 2013, s. 213–260.

Obara J., *Mechanizm zapożyczania z języka niemieckiego do gwar śląskich*, w: *Dialektologia jako dziedzina językoznawstwa i przedmiot dydaktyki. Księga jubileuszowa dedykowana profesorowi Karolowi Dejnie*, red. S. Gala, Łódź 2002, s. 359–372.

Perzowa H., *Wyrazy pochodzenia niemieckiego w „Słowniku gwar Ostródzkiego, Warmii i Mazur". Adaptacja fleksyjna i słowotwórcza*, w: *Obraz językowy słowiańskiego Pomorza i Łużyc. Pogranicza i kontakty językowe*, red. J. Zieniukowa, Warszawa 1997, s. 329–344.

Rembiszewska D., *Niemieckie pożyczki leksykalne w*

dziewiętnastowiecznych materiałach Georga Wenkera z obszaru Warmii i Mazur, „Gwary Dziś", t. 7, 2015, s. 231–238.

Rybicka H., *Losy wyrazów obcych w języku polskim*, Warszawa 1976.

Seiffert-Nauka I., *Zapożyczenia niemieckie galicyjskiej gwary żołnierskiej w dawnym dialekcie miejskim Lwowa*, „Rozprawy Komisji Językowej WTN", t. 17, 1987, s. 99–112.

Siatkowski J., *Interferencja językowa na Warmii i Mazurach*, „Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej", t. 21, 1983, s. 103–115.

Siatkowski J., *Wpływ poszczególnych dialektów niemieckich na język polski*, „Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej", t. 7, 1967, s. 33–46.

Skibicki M., *Z badań interferencji języka niemieckiego na język polski*, „Polonica", t. 5, 1979, s. 171–185.

Skobel F.K., *O skażeniu języka polskiego w dziennikach i mowie potocznéj, osobliwie w Galicyi*, Kraków 1871.

Tambor J., *German Elements in the Silesian Ethnolect*, w: *Slavic and German in Contact. Studies from Areal and Contrastive Linguistics*, red. E. Kaczmarska, M. Nomachi, Sapporo 2014, s. 135–163.

Trojnar Z., *Gwara ludowa wsi Markowa*, w: *Z dziejów wsi Markowa*, red. J. Półćwiartek, Rzeszów 1993, s. 351–380.

Tync B., *Żywność*, w: *Ziemia Biecka. Lud polski w powiatach gorlickim i grybowskim. Praca zbiorowa pod redakcją Seweryna Udzieli, napisana w latach 1889–1895, wydana z rękopisu*, red. A. Kroh, wyd. 2, Nowy Sącz 2018, s. 83–92.

Urbańczyk S., *Wiek XIX w kontaktach językowych polsko-niemieckich*, w: *Deutsch-Polnische Sprachkontakte*, red. A. Pohl, A. de Vincenz, Köln–Wien 1987, s. 245–255.

Urbańczyk S., *Zarys dialektologii polskiej*, wyd. 7, Warszawa 1984.

Walczak B., *Zapożyczenia leksykalne. Teoria i metodologia badań*, w: *Polszczyzna północno-wschodnia*, t. 2, red. B. Nowowiejski, Białystok 1999, s. 96–107.

Waniakowa J., *O pewnym regionalizmie południowopolskim (nakastlik)*, w: *Materiały XVII konferencji młodych językoznawców-dydaktyków, Bydgoszcz–Wenecja, 22–24 maja 1990*, red. A. Otfinowski, Bydgoszcz 1995, s. 179–180.

Waniakowa J., Tokarz M., *Zapożyczenia niemieckie w „Słowniku gwar polskich”*, w: *Studia Dialektologiczne III*, red. J. Okoniowa, Kraków 2006, s. 115–126.

Witaszek-Samborska M., *Składnia*, w: *Słownik gwary miejskiej Poznania*, red. M. Gruchmanowa, B. Walczak, Warszawa–Poznań 1997, s. 45–52.

Zajda A., *Kilka dawnych zapożyczeń z języka niemieckiego:* kosmal, aswisz, haszfisz, kreptuch, „Język Polski”, t. 75, 1995, z. 4–5, s. 380–382.

Zaręba A., *O zapożyczeniach niemieckich w polskich gwarach orawskich*, „Zbornik Filozofickej Fakulty Univerzity Komenského. Philologica”, t. 30, 1979 [1980], s. 269–272.

Ziemia Biecka. Lud polski w powiatach gorlickim i grybowskim. Praca zbiorowa pod redakcją Seweryna Udzieli, napisana w latach 1889–1895, wydana z rękopisu, red. A. Kroh, wyd. 2, Nowy Sącz 2018.

Żurawski J., *Wpływy niemieckie w gwarze szewskiej*, „Poradnik Językowy”, 1982, z. 1, s. 41–49.

Źródła internetowe

Dialekty i gwary polskie. Kompendium internetowe, red. H. Karaś, 2010, http://www.dialektologia.uw.edu. pl/index.php [dostęp: 10.12.2023].

Anna Just **Antroponimy głuchoniemieckie – charakterystyka językoznawcza nazwisk o pochodzeniu niemieckim**

Berger E., *Erwerb und Änderung des Familiennamens. Eine rechtshistorische Studie*, Frankfurt am Main 2001.

Fleischer W., *Die deutschen Personennamen*, Berlin 1964.

Klimek Z., *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych*, cz. 5: *Nazwy osobowe pochodzenia niemieckiego*, Kraków 1997.

Knothe H., *Geschichte des Oberlausitzer Adels und seiner Güter*, Leipzig 1879.

Kohlheim R., *Entstehung und geschichtliche Entwicklung der Familiennamen in Deutschland*, w: *Namenforschung. Ein internationales Handbuch zur Onomastik*, red. E. Eichler et al., t. 2, Berlin 1996, s. 1280–1284.

Kohlheim R., *Typologie und Benennungssysteme bei Familiennamen. Prinzipiell und kulturvergleichend*, w: *Namenforschung. Ein internationales Handbuch zur Onomastik*, red. E. Eichler et al., t. 2, Berlin 1996, s. 1247–1259.

Kowalik-Kaleta Z., *Historia nazwisk polskich na tle społecznym i obyczajowym (XII–XV wiek)*, Warszawa 2007.

Kuhn W., *Deutsche Siedlungen bei Brzostek. Ein Beitrag zur Geschichte der mittelalterlichen deutschen Kolonisation in Galizien*, w: *Deutsche Wissenschaftliche Zeitschrift für Polen*, z. 13, Posen 1928, s. 58–65.

Leesment L., *Die Verbrechen des Diebstahls und des Raubes nach den Rechten Livlands im Mittelalter*, Tartu (Dorpat) 1931.

Moepert A., *Die Ortsnamen des Kreises Neumarkt in Geschichte und Sprache*, Breslau 1935.

Nübling D., Fahlbusch F., Heuser R., *Namen. Eine Einführung in die Onomastik*, Tübingen 2015.

Raszewska-Klimas A., *Wieloznaczność a wielomotywacyjność, homonimia i polisemia antroponimiczna*, „Język Polski", R. 99, 2019, z. 4, s. 73–86.

Rymut K., *Co to jest nazwa obca?*, w: *Szkice onomastyczne i historycznojęzykowe*, red. K. Rymut, Kraków 2003, s. 22–28.

Rymut K., *Imię – nazwisko – przezwisko w historii języka polskiego*, w: *Szkice onomastyczne i historycznojęzykowe*, red. K. Rymut, Kraków 2003, s. 82–86.

Rymut K., *Nazwiska pochodzenia obcego*, w: *Nazwiska Polaków. Słownik historyczno-etymologiczny*, red. K. Rymut, t. 1, Wrocław 1999, s. 65–75.

Rymut K., *Nazwiska Polaków*, Wrocław 1991.

Schulz M., *Deutsch in Handschrift und gedrucktem Buch im 15. und 16. Jahrhundert*, w: *Aus Buchwerkstatt und Bibliothek. Manuskriptkulturen des Mittelalters in Orient und Okzident. Vorträge der Ringvorlesung des Zentrums für Mittelalterstudien der Otto-Friedrich-Universität Bamberg im Sommersemester 2011*, red. L. Korn, B. Hoffmann, S. Stricker, Bamberg 2014, s. 271–304.

Źródła internetowe

Aydin M., *Räuber*, w: *Digitales Familienwörterbuch Deutschlands*,

http://www.namenforschung.net/id/ name/16166/1 [dostęp: 12.11.2023].

Aydin M., *Schäler*, w: *Digitales Familienwörterbuch Deutschlands*, http://www.namenforschung.net/id/ name/37590/1 [dostęp: 30.06.2023].

Brandmüller S., *Schubert*, w: *Digitales Familienwörterbuch Deutschlands*, http://www.namenforschung.net/ id/name/50/1 [dostęp: 1.03.2024].

Brandmüller S., *Schuster*, w: *Digitales Familienwörterbuch Deutschlands*, http://www.namenforschung.net/ id/name/65/1 [dostęp: 1.03.2024].

Busley S., *Waber*, w: *Digitales Familienwörterbuch Deutschlands*, http://www.namenforschung.net/id/ name/23840/1 [dostęp: 1.03.2024].

Busley S., Dräger K., *Aal*, w: *Digitales Familienwörterbuch Deutschlands*, http://www.namenforschung.net/ id/name/54094/1 [dostęp: 1.12.2023].

Dräger K., *Mark*, w: *Digitales Familienwörterbuch Deutschlands*, http://www.namenforschung.net/id/ name/2060/1 [dostęp: 30.11.2023].

Dräger K., *Reimann*, w: *Digitales Familienwörterbuch Deutschlands*, http://www.namenforschung.net/id/ name/213/1 [dostęp: 10.06.2024].

Dräger K., *Ulmann*, w: *Digitales Familienwörterbuch Deutschlands*, http://www.namenforschung.net/id/ name/23678/1 [dostęp: 1.06.2024].

Frühneuhochdeutsches Wörterbuch, https://fwb-online.de/ [dostęp: 30.06.2024].

Griebel J., *Grün*, w: *Digitales Familienwörterbuch Deutschlands*, http://www.namenforschung.net/id/ name/894/1 [dostęp: 10.12.2023].

Griebel J., *Kienel*, w: *Digitales Familienwörterbuch Deutschlands*, http://www.namenforschung.net/id/ name/18887/1 [dostęp: 12.06.2024].

Griebel J., *Neudecker*, w: *Digitales Familienwörterbuch Deutschlands*, http://www.namenforschung.net/id/ name/5472/1 [dostęp: 10.06.2024].

Griebel J., *Nussmann*, w: *Digitales Familienwörterbuch Deutschlands*, http://www.namenforschung.net/id/ name/187135/1 [dostęp: 1.03.2024].

Griebel J., *Preisner*, w: *Digitales Familienwörterbuch Deutschlands*, http://www.namenforschung.net/id/ name/17744/1 [dostęp: 10.06.2024].

Griebel J., *Reiber*, w: *Digitales Familienwörterbuch Deutschlands*, http://www.namenforschung.net/id/ name/4680/1 [dostęp: 12.11.2023].

Griebel J., *Riegel*, w: *Digitales Familienwörterbuch Deutschlands*, http://www.namenforschung.net/id/ name/1743/1 [dostęp: 30.11.2023].

Hauzel A., *Bergmann*, w: *Digitales Familienwörterbuch Deutschlands*, http://www.namenforschung.net/id/ name/94/1 [dostęp: 1.12.2023].

Heuser R., *Bauder*, w: *Digitales Familienwörterbuch Deutschlands*, http://www.namenforschung.net/id/ name/5611/1 [dostęp: 30.11.2023].

Heuser R., *Heckert*, w: *Digitales Familienwörterbuch Deutschlands*, http://www.namenforschung.net/id/ name/6077/1 [dostęp: 27.02.2024].

Heuser R., *Hilmar*, w: *Digitales Familienwörterbuch Deutschlands*, http://www.namenforschung.net/id/ name/126818/1 [dostęp: 30.06.2024].

Heuser R., *Meisner*, w: *Digitales Familienwörterbuch Deutschlands*, http://www.namenforschung.net/id/ name/4268/1 [dostęp: 12.12.2023].

Heuser R., *Schaller*, w: *Digitales Familienwörterbuch Deutschlands*, http://www.namenforschung.net/id/ name/506/1 [dostęp: 30.06.2023].

Heuser R., *Schöner*, w: *Digitales Familienwörterbuch Deutschlands*, http://www.namenforschung.net/id/ name/2640/1 [dostęp: 13.12.2023].

Heuser R., *Wachsmuth*, w: *Digitales Familienwörterbuch Deutschlands*, http://www.namenforschung.net/ id/name/2983/1 [dostęp: 13.12.2023].

Kroiß D., *Keller*, w: *Digitales Familienwörterbuch Deutschlands*, http://www.namenforschung.net/id/ name/52/1 [dostęp: 15.03.2024].

Kroiß D., *Hauer*, w: *Digitales Familienwörterbuch Deutschlands*, http://www.namenforschung.net/id/ name/1518/1 [dostęp: 30.06.2024].

Mittelhochdeutsches Handwörterbuch von Matthias Lexer, https://woerterbuchnetz.de/Lexer [dostęp: 12.11.2023].

Scheller A., *Pieszek*, w: *Digitales Familienwörterbuch Deutschlands*, http://www.namenforschung.net/id/ name/115478/1 [dostęp: 15.12.2023].

Schmuck M., *Stiber*, w: *Digitales Familienwörterbuch Deutschlands*, http://www.namenforschung.net/id/ name/2046/1 [dostęp: 12.11.2023].

Łukasz Karpecki

Nicolaus alias Michno czy *Nicolaus alias Klozek*? Antroponimia głuchoniemiecka w kontekście nazwisk o innej proweniencji niż niemiecka

Antroponimia Polski od XVI do końca XVIII wieku. Wybór artykułów hasłowych oraz wykazy nazwisk wraz z chronologią i geografią, red. A.

Cieślikowa, t. 3: *Mc–Pi*, Kraków 2011.

Bahlow H., *Deutsches Namenlexikon: Familien- und Vornamen nach Ursprung und Sinn erklärt*, München 1967.

Boryś W., *Słownik etymologiczny języka polskiego*, Kraków 2008.

Brückner A., *Słownik etymologiczny języka polskiego*, Kraków 1927.

Cieślikowa A., *Antroponimia Polski od XVI do końca XVIII wieku*, „LingVaria", R. 1, 2006, nr 1, s. 95–103.

Czopek-Kopciuch B., *Adaptacje niemieckich nazw miejscowych w języku polskim*, Kraków 1995 (Prace Instytutu Języka Polskiego PAN, t. 98).

Gottschald M., *Deutsche Namenkunde*, Berlin 1971.

Górny H., *Antroponimia wsi Krościenko Wyżne (XV–XVI w.) w świetle kolonizacji niemieckiej*, „Prace Językoznawcze Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego", t. 6, 2004, s. 33–40.

Górny H., *Nazwiska mieszkańców wybranych miejscowości dawnej ziemi sanockiej w świetle interferencji etniczno-językowej (XV–XIX w.)*, Rzeszów 2004.

Guzowski P., *Agnieszka sołtysowa z Krościenka Wyżnego*, w: *Granice i pogranicza. Mikrohistorie i historie życia codziennego*, red. P. Guzowski, M. Liedke, M. Ocytkow, Kraków 2011, s. 39–54.

Kaleta Z., Dacewicz L., Raszewska-Żurek B., *Słownik najstarszych nazwisk polskich. Pochodzenie językowe nazwisk omówionych w „Historii nazwisk polskich", t. 1*, Warszawa 2007.

Karaś M., *Ze studiów nad zapożyczeniami obcymi w gwarach polskich. Wantuch «brzuch»*, „Poradnik Językowy", t. 2, 1969, s. 61–66.

Lexer M., *Mittelhochdeutsches Handwörterbuch*, Leipzig 1869–1878. Lica Z., *O niemieckich nazwiskach współczesnych Polaków*, Gdańsk 2020.

Matuszewski J., *Prawo sądowe na wsi polskiej lokowanej na prawie niemieckim*, „Studia z Dziejów Państwa i Prawa Polskiego", t. 2, 1995, s. 40–75.

Mytnik I., *Słownik historyczno-etymologiczny antroponimów ziemi chełmskiej (XVI–XVII wiek)*, Warszawa 2017.

Naumann H., *Familiennamenbuch*, Leipzig 1987.

Pelczar M., Lorens A., *Sześćset lat doli i niedoli Krościenka Wyżnego i*

Iskrzyni 1350–1950, Krościenko Wyżne 1997.

Rymut K., *Co to jest nazwa obca*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Linguistica", t. 27, 1993, s. 265–271.

Rymut K., *Nazwiska Polaków*, Kraków 1991.

Rymut K., *Nazwiska Polaków. Słownik etymologiczno-historyczny*, t. 1: *A–K*, Wrocław 1999, t. 2: *L–Ż*, Kraków 2001.

Rzetelska-Feleszko E., *Onomastyka kulturowa*, w: *Nowe nazwy własne. Nowe tendencje badawcze*, red. A. Cieślikowa, B. Czopek-Kopciuch, K. Skowronek, Kraków 2007, s. 57–62.

Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych, red. A. Cieślikowa, M. Malec, K. Rymut, Kraków 1995–2000, cz. 1: *Odapelatywne nazwy osobowe*, oprac. A. Cieślikowa; cz. 5: *Nazwy osobowe pochodzenia niemieckiego*, oprac. Z. Klimek.

Słownik gwar polskich, t. 4, z. 3; t. 7, z. 1, red. J. Okoniowa et al., Kraków 2005.

Słownik języka polskiego, red. J. Karłowicz, A. Kryński, W. Niedźwiedzki, t. 1–8, Warszawa 1900–1927.

Słownik nazwisk mieszkańców południowego Śląska XIX wieku, red. I. Łuc, Katowice 2016.

Słownik polszczyzny XVI wieku, red. M.R. Mayenowa et al., t. 1–39, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk– Łódź 1966–1994, Warszawa 1995.

Słownik staropolski, red. S. Urbańczyk et al., t. 1–5, Wrocław–Warszawa–Kraków 1965–1969.

Słownik staropolskich nazw osobowych, red. W. Taszycki, t. 1–7 (z suplementem), Wrocław 1965–1987.

Udolph J., *Expansion slavischer Stämme aus namenkundlicher und bodenkundlicher Sicht*, „Onomastica", t. 60, 2016, s. 215–231.

Wolnicz-Pawłowska E., *Antroponimia łemkowska na tle polskim i słowackim. XVI–XIX wiek*, Warszawa 1993.

Źródła internetowe

Deutsches Wörterbuch von Jacob Grimm und Wilhelm Grimm, forma cyfrowa w Wörterbuchnetz des Trier Center for Digital Humanities, wersja 01/23:

https://www.woerterbuchnetz.de/DWB [dostęp: 11.10.2024].

Digitales Familienwörterbuch Deutschlands, https://www.namenforschung.net/ [dostęp: 11.10.2024].

Internetowy słownik nazwisk w Polsce, Instytut Języka Polskiego PAN, https://nazwiska.ijp.pan.pl [dostęp: 11.10.2024].

Mittelhochdeutsches Handwörterbuch von Matthias Lexer, https://woerterbuchnetz.de/Lexer [dostęp: 11.10.2024].

Wielki słownik języka polskiego, red. P. Żmigrodzki, https://wsjp.pl [dostęp: 11.10.2024].

Marcin Wojciech Solarz, Anna Just, Weronika Wnuk-Ciastek, Łukasz Karpecki, Andrzej Techmański, Anna Brodowicz-Mac, Martyna A. Zarzycka **Trwałość i zmienność świata głuchoniemieckiego w świetle antroponimów na przykładzie wybranych wsi głuchoniemieckich**

Kołpak P., Raczyńska-Kruk M., Solarz M.W., *Na chłopski rozum. Wiejskie akta sądowe nowożytnych Ołpin i ich konteksty społeczne*, Warszawa 2024.

Lencewicz S., *Kurs geografji Polski*, Warszawa 1922.

Romer E., *Ziemia i państwo. Kilka zagadnień geopolitycznych*, Lwów–Warszawa 1939. Szydłowski W., *Szerzyny i okolice. Zarys monograficzny*, Szerzyny 2025.

Udziela S., *Topograficzno-etnograficzny opis wsi polskich w Galicyi*, „Materiały Antropologiczno-Archeologiczne i Etnograficzne", t. 6, 1901, s. 3–111.

Maria Działo-Nosal, Ewa Rossal **Tożsamość Głuchoniemców zaszyta w ubiorach? Wizerunki, opisy, kreacje**

Ameisenowa Z., *Stroje ludowe z przed 100 lat w nieznanych rysunkach Preka i Kielisińskiego*, „Kalendarz Ilustrowanego Kuryera Codziennego na rok 1938", 1938, s. 225–228.

Antropologia i etnologia w czasie wojny. Działalność Sektion Rassen- und Volkstumsforschung Institut für Deutsche Ostarbeit, Krakau 1940–1944 w świetle nowych materiałów źródłowych, red. M. Maj, Kraków 2015.

Arłamowski K., *Statut czeladzi tkackiej w Łańcucie z 1406 r.*, „Rocznik Województwa Rzeszowskiego", t. 3, 1963, s. 175–190.

Badura W., *Husów, wieś powiatu łańcuckiego*, „Lud", t. 10, 1904, s. 31–32.

Bałda W., *Franciszek Ksawery Prek. Świadek epoki*, Rzeszów 2017.

Barthes R., *System mody*, przeł. M. Falski, Kraków 2005.

Bartyś J., *Sukiennictwo w ordynacji zamojskiej w I połowie XIX w.*, „Przegląd Historyczny", t. 49, 1958, z. 3, s. 486–509.

Bazielich B., *Stroje ludowe narodów europejskich*, cz. 2: *Stroje ludowe Europy Środkowej i Wschodniej*, Wrocław 1997.

Bendix R., *Ethnology, Cultural Reification, and the Dynamics of Difference in the „Kronprinzenwerk"*, w: *Creating the Other. Ethnic Conflict and Nationalism in Habsburg Central Europe*, red. N.M. Wingfield, New York–Oxford 2003, s. 149–166.

Błachowski A., *Ubiór i krajobraz kulturowy Polski i Ukrainy Zachodniej w ikonografii J. Głogowskiego i K. W. Kielisińskiego*, Toruń 2011.

Błachut A.J., *Budownictwo małopolskiej prowincji reformatów w XVII wieku w świetle ustawodawstwa zakonnego*, „Kwartalnik Architektury i Urbanistyki", t. 24, 1979, z. 2, s. 123–242.

Bogatyriew P., *Funkcje stroju ludowego*, w: P. Bogatyriew, *Semiotyka kultury ludowej*, Warszawa 1979.

Brylak-Załuska M., *Pogórzanie*, w: *Krakowiacy, Lachy, Górale. Stroje wsi małopolskiej*, t. 3: *Lachy Sądeckie. Pogórzanie*, red. M. Brylak-Załuska, Nowy Sącz 2020.

Bubak J., *Słownik nazw osobowych i elementów identyfikacyjnych Sądecczyzny XV–XVII w. Imiona, nazwiska, przezwiska*, cz. 2: *N–Ż*, Kraków 1992.

Budzińska E., *Piwarski Jan Feliks (1794–1859)*, w: *Polski słownik*

biograficzny, t. 26/3, Wrocław–Warszawa– Kraków–Gdańsk–Łódź 1981, s. 592–594.

Budzyński Z., Kelman J., *Ludność Markowej w epoce nowożytnej. Dynamika i specyfika rozwoju społeczności lokalnej do 1914 r.*, w: *Markowa – sześć wieków tradycji. Z dziejów społeczeństwa i kultury*, red. W. Blajer, J. Tejchma, Markowa 2005, s. 217–236.

Charakter i obyczaje włościan z okolic Krakowa, w: *Kalendarzyk krakowski na rok 1811*, Kraków 1810.

Chłędowski K., *Pamiętniki*, t. 1: *Galicja (1843–1880)*, Kraków 1957.

Cholewa M.C., *Stroje ludowe Ziemi Sądeckiej. Rozwój stroju ludowego i jego zasięgi terytorialne*, „Lud", t. 36, 1946, s. 256–279.

Czachowski H., Słomska-Nowak J., *O strojach ludowych inaczej… Między estetycznym a filozoficznym wymiarem wiejskiej odzieży*, w: *Stroje ludowe jako fenomen kulturowy*, red. A.W. Brzezińska, M. Tymochowicz, Wrocław 2013, s. 9–14.

Czajkowski J., *Historyczne i etniczne podstawy kształtowania się grup etnograficznych w południowej części woj. rzeszowskiego*, „Materiały Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku", 1969, nr 9, s. 5–39.

Czajkowski J., *Strój ludowy, Krościenko Wyżne, rok 1848*, „Materiały Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku", 1994, nr 32, s. 181–185.

Czajkowski J., *Szczegóły z życia ludu zebrane w r. 1872/3 w Korczynie pod Krosnem w czasie pobytu na wakacjach przez Franciszka Zycha kl. VII G.*, „Materiały Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku", 1994, nr 32, s. 167–179.

Die österreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild. Galizien, Wien 1898.

Dobrowolska A., *Ikonografia ludowej odzieży zachodnio-słowiańskiej*, „Pamiętnik Słowiański", t. 2, 1951, s. 33–60.

Dobrowolska M., *Osadnictwo Puszczy Sandomierskiej między Wisłą i Sanem*, Kraków 1931. Dobrowolski T., *Malarstwo polskie. 1764–1964*, Wrocław–Warszawa–Kraków 1968.

Dobrzeniecki T., *Średniowieczny portret w sakralnej sztuce polskiej*, „Rocznik Muzeum Narodowego w Warszawie", t. 13, 1969, z. 1, s. 11–149.

Duszeńko-Król E., *Fototeka Institut für Deutsche Ostarbeit*, w: *Antropologia i*

etnologia w czasie wojny. Działalność Sektion Rassen- und Volkstumsforschung Institut für Deutsche Ostarbeit, Krakau 1940–1944 w świetle nowych materiałów źródłowych, red. M. Maj, Kraków 2015, s. 153–182.

Dutka C., *Rzepiennik*, cz. 1: *Z dziejów parafii*, Rzepiennik Suchy 1998.

Fischer A., *Lud polski. Podręcznik etnografii Polski*, Lwów–Warszawa–Kraków 1926.

Fusek W., *Biecz i dawna ziemia biecka na tle swych legend, bajek, przesądów i zwyczajów*, Biecz 1939.

Golonka-Czajkowska M., *Między kosmopolityzmem a lokalnością, czyli wybrane zagadnienia z kultury ubioru Starego Sącza i okolic w latach 1860–1918. Ćwiczenia z rekonstrukcji*, „Prace Etnograficzne", t. 43, 2015, z. 4, s. 347–367.

Gołębiowski Ł., *Lud polski, jego zwyczaje, zabobony*, Warszawa 1830.

Gołębiowski Ł., *Ubiory w Polszcze od najdawniejszych czasów aż do chwil obecnych sposobem dykcyonarza ułożone i opisane*, Warszawa 1830.

Gottong H., *Markowa – ein polnisches Dorf?*, „Das Generalgouvernement", R. 2, 1942, z. 1, s. 39–43. Grabowski A., *Historyczny opis miasta Krakowa i jego okolic*, Kraków 1822, 1830.

Grabowski A., *Wspomnienia*, t. 2, Kraków 1909.

Hanson A., *Kreowanie Maorysa. Wynalazek kultury i jego logika*, w: *Amerykańska antropologia postmodernistyczna*, red. M. Buchowski, Warszawa 1999, s. 183–202.

Hildebrandt G., *Dorfuntersuchungen in dem alten deutsch-ukrainischen Grenzbereich von Landshut*, w: *Beiträge zur Siedlungsgeographie des Generalgouvernements*, red. H. Graul, G. Hildebrandt, Krakau 1943, s. 97–172.

Hobsbawm E., Ranger T., *Tradycja wynaleziona*, przeł. M. Godyń, F. Godyń, Kraków 2008.

Hołowkiewicz E., *Wędrówki po kraju. Powiat rzeszowski*, Lwów 1879.

Hordyński P., *Rysunki Franciszka Ksawerego Preka w Bibliotece Jagiellońskiej*, w: *120 rocznica śmierci Franciszka Ksawerego Preka. Materiały z uroczystości oraz sesji popularnonaukowych*, red. B. Cmela, Rzeszów 1986, s. 59–70.

Jacher-Tyszkowa A., *Grafika polska XIX wieku jako źródło do badań nad strojem ludowym*, „Polska Sztuka Ludowa”, t. 29, 1975, z. 4, s. 199–224.

Jakimowicz I., *Ajdukiewicz Zygmunt*, w: *Słownik artystów polskich i obcych w Polsce działających. Malarze, rzeźbiarze, graficy*, t. 1: *A–C*, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk 1971, s. 13–14.

Janik B., *Biblioteka reformatów w Bieczu na tle bibliotek ziemi bieckiej*, w: *Studia i materiały do dziejów kościoła św. Anny i klasztoru franciszkanów OFM w Bieczu 1982–2005*, red. o. S. Bommersbach, M. Bartuś, Biecz 2005, s. 37–64.

Jaślar Z., *Haczów. Niezwykła osada szwedzko-niemiecka. Monografja*, Jasło 1936.

Kaczmarczyk Z., *Kolonizacja niemiecka na wschód od Odry*, Poznań 1945.

Kapliczki, figury i krzyże przydrożne na terenie diecezji tarnowskiej, red. J. Rzepa, Tarnów 1983.

Kolberg O., *Sanockie-Krośnieńskie. Część I*, Wrocław–Poznań 1974 (Dzieła Wszystkie, t. 49).

Kolberg O., *Tarnowskie-Rzeszowskie*, Wrocław–Poznań 1967 (Dzieła Wszystkie, t. 48).

Korespondencja Oskara Kolberga, cz. 1: *1837–1876*, oprac. M. Turczynowiczowa, Wrocław–Kraków– Warszawa 1965.

Kotula F., *Gorsety ludowe XVIII–XX w. z terenu woj. rzeszowskiego. Wystawa ze zbiorów Muzeum Okręgowego w Rzeszowie*, Rzeszów 1970.

Kotula F., *Łańcucki ośrodek tkacki w XVII i XVIII wieku*, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”, t. 2, 1954, z. 4, s. 664–675.

Kotula F., *Pogórzanie czy Podgórzanie*, „Polska Sztuka Ludowa”, R. 14, 1960, z. 3, s. 185–186.

Kotula F., *Rańtuchy. Elementy kultury ludowej w wyposażeniu kościołów*, „Nasza Przeszłość”, t. 10, 1959, s. 377–390.

Kotula F., *Strój łańcucki*, Poznań 1955 (Atlas Polskich Strojów Ludowych, cz. V, Małopolska, z. 5).

Kotula F., *Strój rzeszowski*, Lublin 1951 (Atlas Polskich Strojów Ludowych, cz. V, Małopolska, z. 13).

Kotula F., *Zbiorowy portret chłopski*, „Polska Sztuka Ludowa”, R. 9, 1957,

z. 1, s. 21–24.

Kudelska D., *Plastyczna forma egzotycznej Galicji w „Die österreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild”*, w: *Wokół malarstwa monachijskiego. Wiek XIX. Monachium, Wiedeń, Paryż. Studia i szkice*, red. E. Ptaszyńska, Suwałki 2020, s. 63–78.

Laskowski A., Organisty A., *Drewniany kościół pw. św. Michała Archanioła w Binarowej*, Rzeszów 2004.

Leksykon kultury ludowej w Rzeszowskiem, red. K. Ruszel, Rzeszów 2004.

Libera Z., *Etnografia to piękna zabawka w rękach literatów z dworu i miasta w Polsce XIX wieku i później*, Kraków 2022.

Libera Z., *Lud ludoznawców. Kilka rysów do opisania fizjognomii i postaci ludu naszego, czyli etnograficzna wycieczka po XIX wieku*, w: *Etnologia polska między ludoznawstwem a antropologią*, red. A. Posern-Zieliński, Poznań 1995, s. 137–152.

Libera Z., *Sekcja Rasowo-Ludoznawcza Instytutu na Rzecz Niemieckiej Pracy na Wschodzie w badaniach etnologów i antropologów w Krakowie*, w: *Antropologia i etnologia w czasie wojny. Działalność Sektion Rassen- und Volkstumsforschung Institut für Deutsche Ostarbeit, Krakau 1940–1944 w świetle nowych materiałów źródłowych*, red. M. Maj, Kraków 2015, s. 7–18.

Łepkowski J., *Listy z podróży archeologicznej po Galicji. Kołaczyce. VI. 1 października 1852*.

Łepkowski J., *Ubiory w Polsce*, w: J. Łepkowski, *Z przeszłości. Szkice i obrazy. Artykuły feuiltonowe*, Kraków 1862.

Łopatkiewicz P., *Zabytki plastyki gotyckiej województwa krośnieńskiego. Rzeźba drewniana, malarstwo tablicowe*, Krosno 1996.

Łoś W.H., *Z pracowni naszych mistrzów*, Warszawa 1897.

Magiera J., *Ubiory wiejskie*, w: *Ziemia Biecka. Lud polski w powiatach gorlickim i grybowskim. Praca zbiorowa pod redakcją Seweryna Udzieli, napisana w latach 1889–1895, wydana z rękopisu*, red. A. Kroh, wyd. 2, Nowy Sącz 2018, s. 55–62.

Magryś F., *Żywot chłopa – działacza*, oprac. S. Inglot, Lwów 1932.

Marciniak M., *Dawne ubiory Dolinian*, „Materiały Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku”, 1994, nr 32, s. 5–66.

Marciniak M., *Strój ludowy w zbiorach Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku*, „Materiały Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku", 2008, nr 37, s. 115–126.

Mazurek A., *Bieszczad – artysta niespełniony*, Krosno 2006. Mączyński J., *Włościanie z okolic Krakowa w zarysie*, Kraków 1858.

Michalewicz M., *Kultura i reformacja w dawnym powiecie bieckim w XVI i XVII wieku*, w: *Nad rzeką Ropą. Szkice historyczne*, red. W. Michalus et al., Kraków 1968, s. 277–306.

Obrębski J., *Problem grup etnicznych w etnologji i jego socjologiczne ujęcie*, „Przegląd Socjologiczny", R. 4, 1936, z. 1/2, s. 177–196.

Ossadnik H., Radwański A.B., *Obszar badawczy Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku (Łemkowie, Pogórzanie, Zamieszańcy, terytoria przejściowe, zmiany nazw) cz. 2*, „Materiały Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku", 2013, nr 38, s. 99–145.

Pigoń S., *Z Komborni w świat. Wspomnienia młodości*, Warszawa 1983 [1947].

Pobiegły E., *Stroje krakowskie od końca XVIII do połowy XX wieku*, w: *Stroje krakowskie. Historie i mity*, red. E. Pobiegły, E. Rossal, Kraków 2017, s. 9–53.

Pol W., *Historyczny obszar Polski. Rzecz o dijalektach mowy polskiej*, Kraków 1869.

Półćwiartek J., *Wieś Markowa w okresie systemu pańszczyźnianego*, w: *Z dziejów wsi Markowa*, red. J. Półćwiartek, Rzeszów 1993, s. 13–54.

Prek F.K., *Czasy i ludzie*, oprac. H. Barycz, Wrocław 1959.

Raczyńska-Kruk M., *Głuchoniemcy w polskim dyskursie naukowym i publicznym od XVIII wieku do okresu PRL*, „Historyka. Studia Metodologiczne", t. 53, 2023, s. 437–459.

Rakowski T., *Sztuka w przestrzeniach wiejskich i eksperymenty etnograficzne. Pożegnanie kultury zawstydzenia: jednoczasowość, zwrot ku sobie, proto-socjologia*, „Teksty Drugie", 2016, nr 4, s. 66–87.

Ramos A.R., *Rozmyślając o Yanomami. Wyobrażenia etnograficzne a pogoń za egzotyką*, w: *Amerykańska antropologia postmodernistyczna*, red. M. Buchowski, Warszawa 1999, s. 202–228.

Rąpała J., *Jest taka gmina Rzepiennik*, Libusza 2003.

Rąpała J., *Olszyny. 100-lecie parafii pod wezwaniem Podwyższenia Świętego Krzyża*, Libusza 2010.

Reinfuss R., *Dawne ubiory mieszczan w południowo-wschodniej części woj. rzeszowskiego,* „Materiały Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku", 1966, nr 4, s. 19–23.

Reinfuss R., *Kultura ludowa Beskidu Niskiego i przyległego Pogórza,* „Materiały Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku", 1971, nr 14, s. 5–13.

Reinfuss R., *Przedmowa*, w: *Nad rzeką Ropą. Zarys kultury ludowej powiatu gorlickiego*, red. R. Reinfuss, Kraków 1965.

Reinfuss R., *Seweryn Udziela i jego „Ziemia Biecka"*, w: *Ziemia Biecka. Lud polski w powiatach gorlickim i grybowskim. Praca zbiorowa pod redakcją Seweryna Udzieli, napisana w latach 1889–1895, wydana z rękopisu*, red. A. Kroh, wyd. 2, Nowy Sącz 2018, s. 15–16.

Reinfuss R., *Wytwórcy ludowych ubiorów w Karpatach polskich*, „Polska Sztuka Ludowa", R. 5, 1951, z. 1–2, s. 19–36.

Rosen-Przeworska J., *Ubiór na ziemiach polskich w okresie wczesnego średniowiecza (Materiały do historii ubioru ludowego)*, „Polska Sztuka Ludowa", R. 8, 1954, z. 1, s. 14–35.

Rosen-Przeworska J., *Z zagadnień renesansowego ubioru ludowego,* „Polska Sztuka Ludowa", R. 12, 1953, z. 4–5, s. 257–280.

Rossal E., *Kreacje, mity i gabloty strojów krakowskich*, w: *Stroje krakowskie. Historie i mity*, red. E. Pobiegły, E. Rossal, Kraków 2017, s. 55–86.

Ruszel K., *Codzienność Husowa na początku XX wieku*, w: *Husów. Wieś na Pogórzu Dynowskim w ujęciu monograficznym*, Husów 2010 (Zeszyty Stowarzyszenia Społeczno-Kulturalnego im. Wincentego Stysia, nr 2), s. 388–402.

Rybicka A., *Instytut Niemieckiej Pracy Wschodniej / Institut für Deutsche Ostarbeit. Kraków 1940–1945,* Warszawa 2002.

Saloni A., *Lud łańcucki,* „Materiały Antropologiczno-Archeologiczne i Etnograficzne", t. 6, 1903, s. 187– 241.

Saloni A., *Lud wiejski w okolicy Przeworska*, „Wisła", t. 11, 1897, z. 4, s. 738–759. Sarna W., *Opis powiatu jasielskiego*, Jasło 1908.

Sarna W., *Opis powiatu krośnieńskiego pod względem geograficzno-historycznym*, Przemyśl 1898 (przedruk: Krosno 1997).

Schlesische Wertschau 1927. Textilkunst Ausstellung veranstaltet vom Schlesischen Austellungsverein: Breslau, Austellungshalle Scheiting, 18 Juni – 21 August, Breslau 1927.

Seweryn T., *Stroje Krakowiaków wschodnich*, Wrocław 1960.

Seweryn T., *Ubiór chłopski w Polsce (1450–1650)*, „Rocznik Muzeum Etnograficznego w Krakowie", t. 1, 1966, s. 9–74.

Skrukwa A., *Ikonografia etnograficzna w zbiorach Oskara Kolberga*, „Lud", t. 76, 1993, s. 47–58.

Skubiszewski P., *Polska sztuka średniowieczna czy sztuka średniowieczna w Polsce?*, „Kwartalnik Historyczny", t. 86, 1979, z. 4, s. 891–916.

Solarz M.W., Raczyńska-Kruk M., *Głuchoniemcy, Taubdeutsche, Walddeutsche – przyczynek do biografii pojęcia*, „Prace i Studia Geograficzne", t. 68, 2023, z. 2, s. 113–127.

Sosnowski R., Tylus P., *Co mówią stare rękopisy*, Kraków 2012.

Stanisława Tomkowicza Inwentarz zabytków powiatu jasielskiego. Z rękopisów Autora wydali i własnymi komentarzami opatrzyli Piotr i Tadeusz Łopatkiewiczowie, Kraków 2001.

Stanisława Tomkowicza Inwentarz zabytków powiatu krośnieńskiego. Z rękopisów Autora wydali i własnymi komentarzami opatrzyli Piotr i Tadeusz Łopatkiewiczowie, Kraków 2005.

Starzyński M., *Nowsze badania nad statutem czeladzi płócienniczej z Łańcuta (1406)*, „Prace Historyczno-Archiwalne", t. 35, 2023, s. 289–300.

Stomma L., *Antropologia kultury wsi polskiej XIX wieku oraz wybrane eseje*, Łódź 2002.

Stomma L., *Determinanty polskiej kultury ludowej XIX wieku*, „Polska Sztuka Ludowa", R. 33, 1979, z. 3, s. 131–142.

Sufa B., *Strój jako istotny element w działalności Koła Gospodyń Wiejskich w Komborni – tradycja i współczesność*, „Perspektywy Kultury", t. 43, 2023, z. 2, s. 287–306.

Szetela-Zauchowa T., *Katany ludowe w zbiorach Muzeum w Rzeszowie, Komentarz wystawy*, Rzeszów 1971. Szujski J., *Polacy i Rusini w Galicji*,

Kraków 1896.

Szust Z., *Średniowiecze Łańcuta*, Katowice 1957.

Szydłowski T., *O polichromii kościołów drewnianych w Binarowej i Dąbrówce Polskiej*, „Prace Komisji Historii Sztuki", t. 2, 1922, z. 2, s. XCV–CV.

Ślawska G., *Kościół parafialny Bożego Ciała w Bieczu*, Biecz 2010.

Ślawski T., *Biecz i dawna ziemia biecka. Gospodarcze znaczenie Biecza*, w: *Nad rzeką Ropą. Z dziejów Biecza, Gorlic i okolicy*, red. J. Barut, S. Motyka, T. Ślawski, Kraków 1962, s. 17–32.

Ślawski T., *Święcany. Zarys monograficzny*, Skołyszyn 1995.

Targońska A., *Haft ludowy i koronka w województwie rzeszowskim. Komentarz wystawy*, Rzeszów 1975.

Targońska A., *Moda chłopska (w okolicy Rzeszowa w początkach XX wieku*), Rzeszów 1988.

Targońska A., *Stroje ludowe Polski południowo-wschodniej*, Koszalin 1979.
Targońska A., *Wzornik rzeszowskich haftów ludowych*, Rzeszów 1985.

Tejchma J., *Dawniej. O ludziach i czasach w Markowej*, Markowa 2017.

Tejchma J., *Listy do Giseli Pietsch (Hildebrandt). O Markowej i niemieckich badaniach inaczej*, w: *Antropologia i etnologia w czasie wojny. Działalność Sektion Rassen- und Volkstumsforschung Institut fir Deutsche Ostarbeit, Krakau 1940–1944 w świetle nowych materiałów źródłowych*, red. M. Maj, Kraków 2015, s. 183–190.

Terlecki M.H., *Seweryn Bieszczad – okresy jego twórczości*, w: *Krosno. Studia z dziejów miasta i regionu*, t. 2: *1918–1970*, red. J. Garbacik, Kraków 1973, s. 345–373.

Tomkowicz S., *Powiat gorlicki*, w: *Teka Grona Konserwatorów Galicji Zachodniej*, t. 1, Kraków 1900, s. 167–319.

Treter M., *Typy ludowe Franciszka Tepy*, „Lud", t. 16, 1910, s. 259–280.

Trojnar F., *Mity i fakty. Przyczynek do historii średniowiecznego osadnictwa w okręgu Łańcuta*, „Rocznik Przemyski", t. 26, 1988, s. 109–146.

Turnau I., *Słownik ubiorów. Tkaniny, wyroby pozatkackie, skóry, broń i klejnoty oraz barwy znane w Polsce od średniowiecza do początku XIX w.*, Warszawa 1999.

Turnau I., *Ubiór jako znak*, „Lud”, t. 70, 1986, s. 67–83. Udziela S., *Ludowe stroje krakowskie i ich krój*, Kraków 1930.

Węglarz S., *Chłopi jako obcy. Prolegomena*, w: *Pożegnanie paradygmatu? Etnologia wobec współczesności*, red. W.J. Burszta, J. Damrosz, Warszawa 1994, s. 78–101.

Witkoś S., *Ubiór codzienny i świąteczny noszony przez mieszkańców wsi Bajdy pow. Krosno z końcem XIX i na początku XX wieku*, „Materiały Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku”, 1967, nr 6, s. 26–29.

Wójcik A., *Strój Pogórzan*, Kraków 1939.

Wójcik A., *Strój Pogórzan*, w: *Nad rzeką Ropą. Zarys kultury ludowej powiatu gorlickiego*, red. R. Reinfuss, Kraków 1965, s. 175–195.

Wszołek J., *Binarowa. Wieś królewska 1348–1948*, Kraków 1998.

Wyrozumski J., *Rozwój życia miejskiego do połowy XVI w.*, w: *Krosno. Studia z dziejów miasta i regionu*, t. 1, red. J. Garbacik, Kraków 1972, s. 85–117.

Wyrozumski J., *Tkactwo małopolskie w późnym średniowieczu*, Warszawa–Kraków 1972.

Wyżga M., *Wieś staropolska w źródłach archiwalnych*, w: *Chłopi polscy na przestrzeni wieków. Stan badań i perspektywy badawcze*, red. M. Wyżga, J. Załęczna, Warszawa 2023, s. 13–26.

Zowczak M., *Interpretacje przeszłości w legendach. Przyczynek do historii lokalnej w świadomości mieszkańców wsi*, „Etnografia Polska”, t. 26, 1982, z. 2, s. 181–201.

Źródła internetowe

Grochal A., *Czuha*, https://zbiory.etnomuzeum.eu/pl/katalog-zbiorow/66040 [dostęp: 20.07.2024].

Wietrzyk A., *Adam Antoni Wójcik*, https://etnoznawcy.pl/biogram/adam-antoni-wojcik/ [dostęp: 28.09.2024].

Marta Raczyńska-Kruk, Piotr Kołpak **„Bo twoja rzecz płótno robić”. Obróbka lnu i wytwarzanie płócien w**

krajobrazach życia codziennego społeczności głuchoniemieckich

Boratyn M., *Dzieje gospodarcze Husowa do 1939 roku*, w: *Husów. Wieś na Pogórzu Dynowskim w ujęciu monograficznym*, Husów 2010 (Zeszyty Stowarzyszenia Społeczno-Kulturalnego im. Wincentego Stysia, nr 2), s. 231–248.

Braudel F., *Czas świata. Kultura materialna, gospodarka i kapitalizm XV–XVIII wiek*, t. 3, przeł. J. i J. Strzeleccy, Warszawa 2019.

Burszta W.J., *Etnografia ludowości*, w: *Kultura ludowa. Teorie, praktyki, polityki*, red. B. Fatyga, R. Michalski, Warszawa 2014, s. 107–132.

Burszta W.J., *Kultura ludowa*, w: *Słownik etnologiczny. Terminy ogólne*, red. Z. Staszczak, Warszawa–Poznań 1987, s. 195–198.

Cynarski S., *Z badań nad ludnością wsi Moszczenicy w XVII–XVIII w.*, w: *Nad rzeką Ropą. Szkice historyczne*, Kraków 1968.

Czajkowski J., *Chałupa tkacka z okolic Krosna*, „Polska Sztuka Ludowa", R. 18, 1964, z. 2, s. 79–86.

Czajkowski J., *Szczegóły z życia ludu zebrane w r. 1872/3 w Korczynie pod Krosnem w czasie pobytu na wakacjach przez Franciszka Zycha kl. VII G.*, „Materiały Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku", 1994, nr 32, s. 167–179.

Dobrowolski K., *Chłopska kultura tradycyjna (Próba zarysu na podstawie materiałów źródłowych XIX i XX w. z południowej Małopolski)*, „Etnografia Polska", t. 1, 1958, s. 19–56.

Falger F., *Albigowa. Moja rodzinna wieś*, oprac. T. Gałczyńska, Albigowa 2008.

Frydryczak B., *Krajobraz. Od estetyki picturesque do doświadczenia topograficznego*, Poznań 2013.

Gibson W.S., *Brueghel*, Oxford 1977.

Gurvitch G., *La multiplicite de temps sociaux*, w: G. Gurvitch, *La vocation actuelle de la sociologie*, t. 2, Paris 1969.

Gustawicz B., *Podania, przesądy, gadki i nazwy ludowe w dziedzinie przyrody (część druga)*, „Zbiór Wiadomości do Antropologii Krajowej", t. 6, 1882, s. 201–317.

Handwörterbuch des deutschen Aberglaubens, t. 6: *Mauer – Pflugbrot*, red. E. Hoffmann-Krayer, H. Bächtold-Stäubli, Berlin–Leipzig 1934–1935.

H. Ł., *Podania ludowe o pochodzeniu nazwy Odrzykonia*, „Wisła: miesięcznik geograficzno-etnograficzny", t. 17, 1903, z. 2, s. 232–236.

Ingold T., *The Temporality of the Landscape*, „World Archaeology", t. 25, 1993, z. 2: „Conceptions of Time and Ancient Society", s. 152–174.

Jaślar Z., *Haczów. Niezwykła osada szwedzko-niemiecka. Monografja*, Jasło 1936.

Jura A., *Drelichy andrychowskie. Kartka z dziejów przemysłu i handlu wyrobami tkackiemi w Polsce*, Warszawa– Lublin–Kraków–Łódź–Poznań 1925.

Kolberg O., *Ruś Czerwona. Część II*, Wrocław–Poznań 1979 (Dzieła Wszystkie, t. 57).

Kolberg O., *Sanockie-Krośnieńskie. Część I*, Wrocław–Poznań 1974 (Dzieła Wszystkie, t. 49).

Kołpak P., *Funkcje pieczęci wiejskiej Ołpin koło Biecza oraz jej wyobrażenie napieczętne jako wyraz świadomości społecznej chłopów*, w: *Pars Aquilae parsque Leonis. Prace ofiarowane Profesorowi Zenonowi Piechowi w siedemdziesiątą rocznicę urodzin*, Kraków 2025, s. 255–271.

Kołpak P., Panecki T., *„Textor viator". Mobilność tkaczy Pogórza Karpackiego w epoce nowożytnej*, „Prace i Studia Geograficzne", t. 68, 2023, z. 2, s. 129–143.

Kołpak P., Raczyńska-Kruk M., Solarz M.W., *Na chłopski rozum. Wiejskie akta sądowe nowożytnych Ołpin i ich konteksty społeczne*, Warszawa 2024.

Kotula F., *Folklor słowny osobliwy Lasowiaków, Rzeszowiaków i Podgórzan*, Lublin 1969.

Kuropatnicki E., *Geografia albo dokładne opisanie królestw Galicyi i Lodomeryi*, Lwów 1858.

Magryś F., *Żywot chłopa – działacza*, oprac. S. Inglot, Lwów 1932.

Majewski E., *Bez i hebd. Ich folklor oraz historia nazwisk*, „Wisła: miesięcznik geograficzno-etnograficzny", t. 14, 1900, z. 5, s. 527–597.

Myga-Piątek U., *Krajobrazy kulturowe. Aspekty ewolucyjne i typologiczne*, Katowice 2012.

Parczewski M., *Rok 1594. Przeprawa posła cesarskiego przez Karpaty*, „Płaj. Almanach Karpacki", 2012, nr 44, s. 169–172.

Pigoń S., *Z Komborni w świat. Wspomnienia młodości*, wyd. 5, Warszawa 1983 [1947].

Pol W., *Historyczny obszar Polski. Rzecz o dijalektach mowy polskiej*, Kraków 1869.

Półćwiartek J., *Materiały źródłowe do dziejów Rzeszowskiego w archiwach i bibliotekach Lwowa od XIV do połowy XIX wieku*, „Prace Humanistyczne Rzeszowskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk", nr 7, 1975, s. 35–42.

Półćwiartek J., *Wieś Markowa w okresie systemu pańszczyźnianego*, w: *Z dziejów wsi Markowa*, red. J. Półćwiartek, Rzeszów 1993, s. 13–54.

Rąpała J., *Olszyny. 100-lecie parafii pod wezwaniem Podwyższenia Świętego Krzyża*, Libusza 2010.

Sarna W., *Opis powiatu krośnieńskiego pod względem geograficzno-historycznym*, Przemyśl 1898 (przedruk: Krosno 1997).

Siarczyński F., *Rozprawa o starodawnych osadnikach niemieckich na Podgórzu i Rusi Czerwoney*, „Pątnik Narodowy", t. 1, 1827, s. 129–147.

Słyś J., *Dzieje wsi Rogi do 1939 roku*, Rogi 2005.

Sokolewicz Z., *Niektóre sposoby opisu i tłumaczenia społeczności lokalnej*, „Roczniki Socjologii Wsi. Studia i Materiały", t. 4, 1965, s. 52–56.

Solarz M.W., Raczyńska-Kruk M., *Głuchoniemcy, Taubdeutsche, Walddeutsche – przyczynek do biografii pojęcia*, „Prace i Studia Geograficzne", t. 68, 2023, z. 2, s. 113–127.

Sroka S.A., *Registre prijatí do meštianskeho stavu v Bardejove z rokov 1432–1450 a 1462–1488*, „Studia Historica Tyrnaviensia", t. 9–10, 2010, s. 349–381.

Starzyński M., *Nowsze badania nad statutem czeladzi płócienniczej z Łańcuta (1406)*, „Prace Historyczno-Archiwalne", t. 35, 2023, s. 289–300.

Ślawski T., *Produkcja i wymiana towarowa Biecza w XVI i XVII wieku*, Rzeszów 1968.

Tomicki R., *Tradycja i jej znaczenie w kulturze chłopskiej*, „Etnografia Polska", t. 17, 1973, z. 2, s. 41–58.

Wuttke A., *Der deutsche Volksaberglaube der Gegenwart*, wyd. 2, Berlin

1869.

Wyrozumski J., *Tkactwo małopolskie w późnym średniowieczu*, Warszawa–Kraków 1972.

Ziemia Biecka. Lud polski w powiatach gorlickim i grybowskim. Praca zbiorowa pod redakcją Seweryna Udzieli, napisana w latach 1889–1895, wydana z rękopisu, red. A. Kroh, Nowy Sącz 1994.

Halina Karaś, Renata Kucharzyk **Zapożyczenia niemieckie w słownictwie tkackim w gwarach na obszarze osadnictwa głuchoniemieckiego**

Baranowski I., *Przemysł polski w XVI wieku. Z pośmiertnego rękopisu wydał K. Tymieniecki*, Warszawa 1919.

Basaj M., Siatkowski J., *Przegląd wyrazów uważanych w literaturze naukowej za bohemizmy (cz. II)*, „Rozprawy Komisji Językowej Łódzkiego Towarzystwa Naukowego", t. 11, 1965, s. 72–90.

Burszta J., Kotula F., *Leżajska pannificyna klasztorna w XVIII wieku i sukiennictwo okoliczne*, w: *Studia z dziejów rzemiosła i przemysłu*, t. 1, red. Z. Kamieńska, Wrocław–Warszawa–Kraków 1961, s. 169–209.

Falińska B., *Polskie słownictwo tkackie na tle słowiańskim*, t. 1: *Słownik polskich nazw tkackich*, t. 2: *Zróżnicowanie geograficzne. Obróbka włókna*, t. 3: *Zróżnicowanie geograficzne. Tkactwo*, t. 4: *Zróżnicowanie geograficzne. Tkaniny. Powroźnictwo*, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź 1974–1984.

Gargas Z., *Tkactwo domowe w Galicji*, „Czasopismo Prawnicze i Ekonomiczne", R. 10, 1909, s. 399–470.

Gloger Z., *Budownictwo drzewne i wyroby z drzewa w dawnej Polsce*, t. 1, Warszawa 1907.

Karaś H., *Gwara Bugaja na Pogórzu (gm. Biecz, pow. Gorlice)*, Warszawa 2020.

Karaś H., *Słowniki gwarowe z obszaru osadnictwa głuchoniemieckiego jako źródło do badań germanizmów leksykalnych*, „Gwary Dziś", t. 16, 2023, s. 83–97.

Kukier R., *Kaszubi bytowscy. Zarys monografii etnograficznej*, Gdynia 1968.

Machek V., *Etymologický slovník jazyka českého a slovenského*, Praha 1957.

Magryś F., *Żywot chłopa – działacza*, oprac. S. Inglot, Lwów 1932.

Moszyński K., *Kultura ludowa Słowian*, t. 1: *Kultura materialna*, Kraków 1929.

Muczkowski T., *Listy o gospodarstwie w cyrkule jasielskim*, *List III. O uprawie lnu i wyrobie płótna*, „Rocznik c.k. Towarzystwa Gospodarczo-Rolniczego Krakowskiego", t. 3, 1852, s. 104–114.

Studia historycznojęzykowe i dialektologiczne, red. M. Kucała, J. Reichan, Kraków 1992, s. 181–219.

Probosz J., *Niknące zawody*, cz. 1: *Tkacze*, „Gwiazdka Cieszyńska", 1930, nr 5, s. 4–5.

Saloni A., *Lud rzeszowski. Materiały etnograficzne*, „Materiały Antropologiczno-Archeologiczne i Etnograficzne", t. 10, 1908, s. 50–344.

Słownik gwar małopolskich, red. J. Wronicz, t. 1–2, Kraków 2016–2017.
Szpytma E., *Tak mówiła dawna Markowa*, Kraków 2008.

Wietrzyk A., *Słownik gwary Pogórzan (z okolicy Gorlic)*, Gorlice 2011.

Ziemia Biecka. Lud polski w powiatach gorlickim i grybowskim. Praca zbiorowa pod redakcją Seweryna Udzieli, napisana w latach 1889–1895, wydana z rękopisu, red. A. Kroh, wyd. 2, Nowy Sącz 2018.

Zięba P. et al., *Słownik gwary Szynwałdu*, Szynwałd 2020.

Piotr Łopatkiewicz

Drewniana architektura kościelna późnego średniowiecza na obszarze objętym osadnictwem głuchoniemieckim: zagadnienia chronologiczne, warsztatowe i fundatorskie

Bochnak A., Pagaczewski J., *Polskie rzemiosło artystyczne wieków średnich*, Kraków 1959.

Brykowski R., *Architektura drewniana*, w: *Architektura gotycka w Polsce*, red. T. Mroczko, M. Arszyński, Warszawa 1995 (Dzieje Sztuki Polskiej, t. 2), s. 53–60.

Brykowski R., *Drewniana architektura kościelna diecezji przemyskiej*, „Nasza Przeszłość”, t. 46, 1976, s. 53–100.

Brykowski R., *Drewniana architektura kościelna w Małopolsce XV wieku*, Wrocław–Warszawa–Kraków– Gdańsk–Łódź 1981.

Brykowski R., Kornecki M., *Drewniane kościoły w Małopolsce południowej*, Wrocław–Warszawa–Kraków– Gdańsk–Łódź 1984.

Buczkowski K., *Dawne szkła artystyczne w Polsce*, Kraków 1958.

Buczkowski K., Skórczewski W., *Dawne polskie szkła malowane*, „Arkady”, R. 2, 1936, z. 4, s. 216–231.

Czuba M., *Drewniany kościół parafialny p.w. Wszystkich Świętych w Bliznem. Uratowane dziedzictwo*, Rzeszów 1996.

Czuba M., *Drewniany kościół pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny w Jasienicy Rosielnej*, Rzeszów 1998.

Czuba M., *Średniowieczne kościoły drewniane ziemi sanockiej*, „Teki Krakowskie”, t. 9, 1999, s. 19–28.

Czwojdrak B., *Czy istniało stronnictwo królowej Zofii Holszańskiej*, „Średniowiecze Polskie i Powszechne”, t. 4, 2012, s. 251–264.

Czwojdrak B., *Rogowscy herbu Działosza – podskarbiowie królewscy. Studium z dziejów możnowładztwa w drugiej połowie XIV i XV wieku*, Kraków 2002.

Czwojdrak B., *Zofia Holszańska. Studium o dworze i roli królowej w późnośredniowiecznej Polsce*, Warszawa 2012.

Fastnacht A., *Słownik historyczno-geograficzny ziemi sanockiej w średniowieczu*, cz. 1–3, Brzozów–Kraków 1991–2002.

Hornung Z., *Kościół drewniany w Komborni*, „Biuletyn Historii Sztuki i Kultury”, R. 11, 1949, z. 3–4, s. 358–367.

Kalinowski L., *Średniowieczne witraże na wschodnich ziemiach Polski*, „Roczniki Humanistyczne”, t. 42, 1994, z. 4, s. 21–39.

Kamiński A., *Kobylański (Kobyleński) Jakub z Kobylan h. Grzymała (zm. 1454)*, w: *Polski słownik biograficzny*, t. 13, Wrocław–Warszawa–Kraków 1967–1968, s. 161–162.

Katalog zabytków sztuki w Polsce, t. 1: *Województwo krośnieńskie*, red. E. Śnieżyńska-Stolotowa, F. Stolot, z. 1: *Krosno, Dukla i okolice*, oprac. E.

Śnieżyńska-Stolotowa, F. Stolot, Warszawa 1977.

Kiryk F., *Kobylański (Kobyleński) z Kobylan Jan h. Grzymała (zm. 1471)*, w: *Polski słownik biograficzny*, t. 13, Wrocław–Warszawa–Kraków 1967–1968, s. 162–163.

Kopera F., Lepszy L., *Kościoły drewniane Galicyi Zachodniej*, Kraków 1916.

Kornecki M., *Charakterystyka polskich kościołów drewnianych i ich przemian historycznych*, w: *Kościoły drewniane Małopolski*, Kraków 2000.

Kornecki M., *Kościoły diecezji tarnowskiej*, „Rocznik Diecezji Tarnowskiej" na rok 1972.

Kornecki M., *Kościoły drewniane w Małopolsce. Zagadnienia uwarunkowań oraz systematyki typów i form architektury (od średniowiecza do XX wieku)*, Kraków 1999.

Krąpiec M., *Dendrochronologia. Kalendarz dziejów*, w: *Ochrona środowiska, turystyka i dziedzictwo kulturowe Pogórza Dynowskiego. Materiały V Konferencji Naukowo-Technicznej „Błękitny San", Jabłonka 24–25 kwietnia 2008*, Rzeszów 2008, s. 116–117.

Krąpiec M., *Skale dendrochronologiczne późnego holocenu południowej i centralnej Polski*, „Geologia", t. 18, 1992, z. 3, s. 37–119.

Kumor B., *Dzieje diecezji krakowskiej do roku 1795*, t. 1, Kraków 1998.

Kumor B., *Powstanie i rozwój sieci parafialnej w Małopolsce południowej do końca XVI wieku*, „Prawo Kanoniczne", 1962, nr 3–4, s. 175–231.

Kumor B., *Rozwój sieci dekanalnej w południowej części diecezji krakowskiej*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne", t. 9, 1962, z. 1, s. 77–98.

Kurtyka J., *Kobylany*, w: *Słownik historyczno-geograficzny województwa krakowskiego w średniowieczu*, cz. 2, z. 4, Kraków 1993, s. 654.

Kwolek J., *Chrząstowski Piotr, h. Kościesza*, w: *Polski słownik biograficzny*, t. 3, Kraków 1937, s. 473–474.

Łopatkiewicz P., *Drewniany kościół parafialny św. Bartłomieja w Rogach. Studium architektoniczne oraz próba chronologicznego rozwarstwienia budowli*, „Studia Rogowskie", t. 1, 2024, s. 37–83.

Łopatkiewicz P., *Drewniany kościół w Haczowie – Pomnik Światowego Dziedzictwa Kultury*, Kraków 2015.

Łopatkiewicz P., *Dwa nieznane zabytki rzeźby drewnianej w kontekście formowania się sieci parafialnej w południowo-wschodniej Małopolsce za ostatnich Piastów*, w: *Dzieje Podkarpacia*, t. 5: *Początki chrześcijaństwa w Małopolsce*, Krosno 2001, s. 449–465.

Łopatkiewicz P., *Fundacje artystyczne Kamienieckich dla kościoła franciszkańskiego w Krośnie. Uwagi na marginesie odkrycia średniowiecznych malowideł ściennych*, Krosno 1995 (Biblioteka Krośnieńska. Zabytki, z. 7).

Łopatkiewicz P., *Królowa Zofia Holszańska a drewniana architektura kościelna połowy XV wieku w ziemi sanockiej. Studium w sześćsetną rocznicę koronacji monarchini*, „Studia Pigoniana", t. 7, 2024, s. 105–128.

Łopatkiewicz P., *Malarstwo w Krośnie w pierwszej połowie XVI wieku*, Krosno 2007.

Łopatkiewicz P., *Obraz Koronacji Marii w kościele w Jasienicy Rosielnej – nieznane dzieło warsztatu Mistrza Tryptyku w Połomi*, w: *Imagines pictae. Studia nad gotyckim malarstwem w Polsce*, red. W. Walanus, M. Walczak, Kraków 2016, s. 87–100.

Łopatkiewicz P., *Problematyka fundatorska drewnianego kościoła w Haczowie w kontekście nowych ustaleń chronologicznych*, w: *Materiały V Kongresu Mediewistów Polskich*, t. 4: *Badania interdyscyplinarne*, red. A. Buka, K. Kollinger, S. Jędrzejewska, Rzeszów 2018, s. 351–369.

Łopatkiewicz P., *Systemy malarskie kościołów drewnianych w Małopolsce południowo-wschodniej w późnym średniowieczu*, w: *Późne średniowiecze w Karpatach polskich*, Krosno 2007, s. 353–382.

Łopatkiewicz P., *Zabytki plastyki gotyckiej województwa krośnieńskiego. Rzeźba drewniana, malarstwo tablicowe*, Krosno 1996.

Łopatkiewicz P., *Zagadnienia związane z fundacją drewnianego kościoła w Haczowie w kontekście najnowszych ustaleń chronologicznych*, „Studia Pigoniana", t. 3, 2020, s. 187–204.

Łopatkiewicz T., *Kościół Św. Marcina w Krościenku Wyżnym – jakim go widział Stanisław Tomkowicz*, w: *Krosno. Studia z dziejów miasta i regionu*, t. 6, red. F. Leśniak, Krosno 2012, s. 235–261.

Małkiewiczówna H., *Die Glasmalerei im Polen der Jagiellonischen Epoche*, w: *Polen im Zeitalter der Jagiellonen 1386–1572, Schallaburg, 8. Mai – 2. November 1986*, Wien 1986, s. 260–268.

Niemczyk K., *Kamienieccy herbu Pilawa. Z dziejów kariery i awansu szlachty polskiej do 1535/1536 roku*, Katowice 2016.

Pelczar M., Lorens A., *Sześćset lat doli i niedoli Krościenka Wyżnego i Iskrzyni*, Krościenko Wyżne 1997.

Sarna W., *Biskupi przemyscy obrządku łacińskiego*, cz. 1: *1375–1624*, Przemyśl 1903.

Stanisława Tomkowicza Inwentarz zabytków powiatu jasielskiego. Z rękopisów Autora wydali i własnymi komentarzami opatrzyli Piotr i Tadeusz Łopatkiewiczowie, Kraków 2001.

Stanisława Tomkowicza Inwentarz zabytków powiatu krośnieńskiego. Z rękopisów Autora wydali i własnymi komentarzami opatrzyli Piotr i Tadeusz Łopatkiewiczowie, Kraków 2005.

Stanisława Tomkowicza Inwentarz zabytków powiatu limanowskiego. Z rękopisów Autora wydali i własnymi komentarzami opatrzyli Piotr i Tadeusz Łopatkiewiczowie, Kraków 2008.

Stanisława Tomkowicza Inwentarz zabytków powiatu sądeckiego. Z rękopisów Autora wydali i własnymi komentarzami opatrzyli Piotr i Tadeusz Łopatkiewiczowie, Kraków 2007.

Szydłowski T., *Ruiny Polski*, Kraków 1919.

Ważny T., *Dendrochronologia obiektów zabytkowych w Polsce*, Gdańsk 2001.

Marcin Wojciech Solarz, Anna M. Solarz **Róża bez „dlaczego”. Rzecz o tożsamości Głuchoniemców**

Borcz H., *Parafia Markowa w okresie staropolskim i do schyłku XIX stulecia*, w: *Markowa – sześć wieków tradycji. Z dziejów społeczeństwa i kultury*, red. W. Blajer, J. Tejchma, Markowa 2005, s. 72–189.

Bystroń J.S., *Megalomanja narodowa*, Warszawa 1935.

Czajkowski J., *Dzieje osadnictwa historycznego na Podkarpaciu i jego odzwierciedlenie w grupach etnograficznych*, w: *Łemkowie w historii i kulturze Karpat*, red. J. Czajkowski, Sanok 1995, s. 27–166.

Dachler A., *Karte der österreichischen Bauernhausformen*, Wien 1909 (Zeitschrift für österreichische Volkskunde. Supplementheft, t. 6).

Davies N., *Europa – między wschodem a zachodem*, przeł. B. Pietrzyk, Kraków 2007.

Dębicki L., *Z dawnych wspomnień*, Kraków 1903.

Diercke C., *Schulatlas für höhere Lehranstalten*, Braunschweig 1925.

Dubiel A.S., *Miasteczko nad Szwedką, ze wspomnień i przekazów*, Lębork 1982.

E. Debes' Grosser Schulatlas in 72 Kartenseiten, oprac. P. Schlee, Leipzig 1924.

Ellenberg H., *Typen Ländlicher Siedlungen*, w: *Nationalatlas Bundesrepublik Deutschland – Dörfer und Städte*, red. K. Friedrich, Heidelberg 2002.

Fałkowski M., *Nasi Niemcy*, Wołowiec 2026.

Fischer A., *Lud polski. Podręcznik etnografji Polski*, Lwów–Warszawa–Kraków 1926.

Friedberg M., *Kultura polska a niemiecka. Elementy rodzime a wpływy niemieckie w ustroju i kulturze Polski średniowiecznej*, t. 1, Poznań 1946.

Gam K., *Typy venkovského osídlení v Československu*, w: *Typy venkovského osídlení v Československu*, red. F. Vitásek, Brno 1956.

Gawryszczak A., *Żydzi jako wiejscy dzierżawcy karczm w XIX wieku*, „Zeszyty Wiejskie", t. 17, 2012, s. 77–93.

Higounet C., *Les Allemands en Europe centrale et orientale au Moyen Age*, Paris 2003.

Kamocki J., *Zarys grup etnograficznych w Polsce*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska", sectio F, Historia, t. 46–47, 1991–1992, s. 103–132.

Karłowicz J., *Lud. Rys ludoznawstwa polskiego*, Lwów 1904.

Karpiński I., *Krótki rys ustroju dawnej Polski i poglądy na przeszłość*, Warszawa 1887.

Kołpak P., *Kult świętych patronów Królestwa Polskiego w czasach Jagiellonów*, Kraków 2020.

Kołpak P., Raczyńska-Kruk M., Solarz M.W., *Na chłopski rozum. Wiejskie akta sądowe nowożytnych Ołpin i ich konteksty społeczne*, Warszawa 2024.

Kopera K., *Losy Żydów z Markowej*, Markowa 2020.

Kotula F., *Opowieści ziemi*, Rzeszów 1975.

Kotula F., *Strój łańcucki*, Poznań 1955 (Atlas Polskich Strojów Ludowych, cz. V, Małopolska, z. 5).

Kowalski M., *Wileńszczyzna jako problem geopolityczny w XX wieku*, w: *Problematyka geopolityczna ziem polskich*, red. P. Eberhardt, Warszawa 2008 (Prace Geograficzne, t. 218), s. 267–296.

Krasuski J., *Polska – Niemcy. Stosunki polityczne od zarania po czasy najnowsze*, Wrocław 2009.

Kroh A., *Na łąkach rozproszenia*, „Tygodnik Powszechny", 2024, nr 13.

Kroh A., *Powrót na Sądecczyznę*, Nowy Sącz 2019.

Kruszewska-Michałowska T., *Kłopoty rodzinne Marcina Kromera w Bieczu*, w: *Biecz. Studia historyczne*, red. R. Kaleta, Wrocław–Warszawa–Kraków 1963, s. 310–349.

Kurtyka J., *Libusza*, w: *Słownik historyczno-geograficzny województwa krakowskiego w średniowieczu*, cz. 3, Kraków 1994, s. 612–617.

Laberschek J., *Melsztyn*, w: *Słownik historyczno-geograficzny województwa krakowskiego w średniowieczu*, cz. 4, Kraków 2009, s. 209–268.

Lendl E., *Historische Flurformen*, w: *Österreichischen Volkskundeatlas*, red. A. Helbok, Wien 1968.

Leszczycki S., *Zarys antropogeograficzny Łemkowszczyzny*, „Wierchy", R. 13, 1935, s. 62–88.

Loyer B., *Les minorité vues par… La définition de une géographe*, w: *L'Atlas des minorités*, Paris 2011.

Maciejowski W.A., *Historia prawodawstw słowiańskich*, t. 3, Warszawa 1859.

Majerski S., *Geografia handlowa*, Lwów 1912.

Majerski S., *Geografja Polski dla niższych klas szkół średnich*, Lwów 1921.
Majerski S., *Opis ziemi*, t. 2, Berlin–Wiedeń 1903.

Małecki J., *Studia nad rynkiem regionalnym Krakowa w XVI wieku*, Warszawa 1963.

*Meyers Handatlas. Ausgabe B f*ﬂ*r die Wehrmacht*, Leipzig 1936.

Michna W., *Geografia dla szkół ludowych*, Kraków 1879.

Nazwy miejscowe Polski. Historia, pochodzenie, zmiany, red. K. Rymut, t. 6, Kraków 2005.

Ndiaye P., *Les minorité vues par… La définition de l'historien*, w: *L'Atlas des minorités*, Paris [2011].

Niemcówna S., *Sprawozdanie z wycieczki szkolnej celem poznania współczesnej wsi*, „Wieś i Państwo. Miesięcznik poświęcony sprawom wsi", R. 1, 1938, nr 9, s. 694–698.

Niemcówna S., *Wincenty Pol jako geograf*, Kraków 1923.

Orizio R., *Zaginione białe plemiona*, przeł. J. Ugniewska, M. Salwa, Wołowiec 2009.

Piskorski J.M., *Średniowieczna kolonizacja Europy Środkowej jako problem historii powszechnej i porównawczej historii historiografii*, „Przegląd Historyczny", t. 97, 2006, z. 2, s. 203–220.

Piskorski J.M., *Średniowieczna kolonizacja niemiecka oraz tzw. prawo niemieckie w ujęciu porównawczym*, w: *Rozkwit średniowiecznej Europy*, red. H. Samsonowicz, Warszawa 2001, s. 94–139.

Pol W., *Historyczny obszar Polski. Rzecz o dijalektach mowy polskiej*, Kraków 1869.

Pol W., *Rzut oka na północne stoki Karpat*, Kraków 1851 (przedruk: Rzeszów 2015).

Potocki A., *Żydzi w Podkarpackiem*, Rzeszów 2004.

Przybyłowicz K., *Moje miasteczko Biecz. Spacer historyczny*, Libusza 2024.

Reinfuss R., *Kultura ludowa Beskidu Niskiego i przyległego Pogórza*, „Materiały Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku", 1971, nr 14, s. 5–13.

Reinfuss R., *Seweryn Udziela i jego „Ziemia Biecka"*, w: *Ziemia Biecka. Lud polski w powiatach gorlickim i grybowskim. Praca zbiorowa pod redakcją Seweryna Udzieli, napisana w latach 1889–1895, wydana z rękopisu*, red. A. Kroh, Nowy Sącz 1994.

Siarczyński F., *Rozprawa o starodawnych osadnikach niemieckich na Podgórzu i Rusi Czerwoney*, „Pątnik Narodowy", t. 1, 1827, s. 129–147.

Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, t. 2, 3, 8, 10, 12, Warszawa 1881–1892.

Solarz M[arta], *Zapomniana makatka. Dzieje Żydów w Ryglicach*, Błonie 2016 (mps).

Solarz M[ieczysław], Relacja w liście do M.W. Solarza z 2 września 2024 r.

Sołjan I., *Niemcówna Stanisława Maria (1891–1961)*, w: *Geografowie polscy. Słownik biograficzny*, red. A. Jackowski, K. Krzemień, I. Sołjan, Kraków 2018, s. 1140–1142.

Szatkowski W., *Goralenvolk. Historia zdrady*, Kraków 2012.

Szujski J., *Die Polen und Ruthenen in Galizien*, Wien–Teschen 1882 (Die Völker Oesterreich-Ungarns, t. 9).

Szujski J., *Polacy i Rusini w Galicyi*, Kraków 1896.

Szulc H., *Atlas historyczny wsi w Polsce*, Warszawa 2002.

Ślawski T., *Biecz. Szkice historyczne*, Biecz 2002.

Świętochowski A., *Historia chłopów polskich*, Poznań 1939.

Świętochowski A., *Historia chłopów polskich w zarysie*, t. 2, Lwów–Poznań 1928. Tatomir L., *Podręcznik geografii Galicyi*, Lwów 1876.

Westermann Grosser Atlas zur Weltgeschichte, oprac. H.-E. Stier et al., Braunschweig 1978.

Wójcik A., *Strój Pogórzan*, Kraków 1939.

Zaborski B., *Rozmieszczenie typów kształtu wsi w Polsce*, Warszawa 1926.

Zamorski K., *Informator statystyczny do dziejów społeczno-gospodarczych Galicji. Ludność Galicji w latach 1857–1910*, Kraków–Warszawa 1989.

Zaremska H., *Początki żydowskiej obecności i osadnictwa na ziemiach polskich (X–XV w.)*, w: *Atlas historii*

Żydów polskich, red. W. Sienkiewicz, Warszawa 2010, s. 23–58.

Ziemia Biecka. Lud polski w powiatach gorlickim i grybowskim. Praca zbiorowa pod redakcją Seweryna Udzieli, napisana w latach 1889–1895, wydana z rękopisu, red. A. Kroh, Nowy Sącz 1994.

Zientara B., *Henryk Brodaty i jego czasy*, wyd. 2, Warszawa 1997.

Źródła internetowe

Karaś H., *Lachy jako grupa etnograficzna*,

http://www.dialektologia.uw.edu.pl/index.php?l1=opis-dialektow&l2=dialekt-malopolski&l3=sadecczyzna&l4=sadecczyzna-kultura&l5=sadecczyzna-lachy [dostęp: 4.09.2024].

Mapa wyznaniowa Galicyi według gmin administracyjnych opracowana na podstawie spisu ludności z 31 grudnia 1900 r. przez krajowe biuro statystyczne we Lwowie pod kierownictwem prof. dr. Józefa Buzka, https://polona.pl/item-view/1cc78613-5f1a-49a9-bbbd-2ca3dcba1da1?page=0 [dostęp: 4.09.2024].

Marcin Kromer, http://leksykonkultury.ceik.eu/index.php/Marcin_Kromer [dostęp: 9.02.2024].

Rejestr TERYT, https://eteryt.stat.gov.pl [dostęp: 11.01.2025].

Świetlan Maps, https://www.facebook.com/100044385885452/posts/935002024655985/?mibextid=wwXIfr&rdid=QPqk54Es4uOnHML3 [dostęp: 11.01.2025].

Wirtualny Sztetl, *Przemyśl. Historia społeczności*, https://sztetl.org.pl/pl/miejscowosci/p/167-przemysl/99-historia-spolecznosci/137895-historia-spolecznosci [dostęp: 4.01.2025].

Wirtualny Sztetl, *Ryglice. Historia społeczności*, https://sztetl.org.pl/pl/miejscowosci/r/566-ryglice/99-historia-spolecznosci/137970-historia-spolecznosci [dostęp: 4.01.2025].

Wirtualny Sztetl, *Sanok. Historia społeczności*, https://sztetl.org.pl/pl/miejscowosci/s/161-sanok/99-historia-spolecznosci/137981-historia-spolecznosci [dostęp: 4.01.2025].